

SOKOLSKI GLASNIK

GLASILO SAVEZA SOKOLA KRALJEVINE JUGOSLAVIJE

Mesečni prilog »Sokolska Prosveta«

God. II. - Broj 19.

Ljubljana,
7. maja
1931.Izlazi svakog četvrtka • Godišnja prešpata 50 Din • Uredništvo i uprava u Ljubljani (Narodni dom)
Telefon br. 2543 • Račun kod poštanske štedionice br. 12.943 • Oglasi po ceniku • Rukopisi se ne vraćaju

Prof. ANTE TADIĆ (Smederovo):

Kralj — Soko

U predratnom Beogradu Sokolstvo je imalo zavistan položaj. Njegove javne priredbe češće je posjećivalo Njegovo Veličanstvo kralj Aleksandar, tadašnji Naslednik Prestola.

Vidimo, da je zanimanje Nj. Veličanstva za Sokolstvo počelo još u mladićkim godinama. Ljubav prema Sokolstvu pokazivalo je Njegovo Veličanstvo u svakoj prilici. Kada je prisustvovalo sokolskim javnim časovima pratio je budnim okom sve izvedene vežbe. Sećam se jednog takog nastupa beogradskih Sokola. Bilo je to 21. aprila 1912. god. Zagrebački studenti, među kojima je bio i pisac ovih redaka, posetili su bili Beograd i još neka mesta u Srbiji.

Između ostalih prijatnih zabava, što su nam priredile kolege iz Beograda, imali smo i to zadovoljstvo, da prisustvujemo javnom času beogradskih Sokola na Kalimegdanu.

O tom javnom času, kojemu je prisustvovao ondašnji Prestolonaslednik, sadašnje Nj. Veličanstvo kralj Aleksandar, imao sam prijatnu dužnost da izvestim Supilov »Riječki Novi List«, u kojemu sam inače opisao celo naše putovanje, i da tako jugoslovenska javnost vidi, kako se budući kralj Jugoslavije interesuje za Sokolstvo, za organizaciju, koja je imala cilj da duhovno ujedinji razdvojeni jugoslovenski narod.

Jedna velika poljana na Kalimegdanu bila je uređena kao vežbalište. Pre početka vežbe doznali smo, da će Njegovo kraljevsko Visočanstvo prestolonaslednik Aleksandar posetiti javan čas. Omladina je bila tom vešću upravo elektrizovana; talasi oduševljenja potpuno su je obuzeli, jer videti budućeg kralja ujedinjene Jugoslavije na sokolskom javnom času, značilo je, da je i Njegovo Visočanstvo oduševljeni pristasa sokolske ideje. Omladina oduševljena tom visokom pažnjom prema Sokolstvu, zaželela je, da što skorije dođe čas, kada će biti podanik države, u kojoj vlada Kralj — Soko, Kralj, koji javno pokazuje da je oduševljen Jugosloven, zadonji idejom narodnog jedinstva, narodnog oslobođenja i ujedinjenja, idejom za koju se Sokolstvo borilo od prvog dana, kada se na tlu nastanjenom od Južnih Slovena, pokazala crvena sokolska košulja.

Kada će Karadordeva zvezda slobode zasjati i na nebu zarobljenih Jugoslovena? — Kada će Kralj-Soko moći da progovori sokolski ujedinjenom narodu? — Takve misli obuzivale su nas celo vreme. Misli, za čijim smo ostvarenjem svi čeznuli.

Imao je da počne javan čas. Njegovo Visočanstvo prestolonaslednik Aleksandar došao je na vežbalište. Omladina i građanstvo burno su ga pozdravili. Javan čas je počeo. Dolazili smo što bliže malom paviljonu u

kojem je sedelo Njegovo Visočanstvo Prestolonaslednik, obučen u uniformu gardijskog oficira. — Promatrao sam ga i uživao u zadovoljstvu, kako sa najvećim interesom prati sokolske vežbe. Sokoli su vežbali na opšte zadovoljstvo. Odobranje je bilo tim veće, što je i Njegovo Visočanstvo davalo vidnog znaka zadovoljstva i ljubavi prema Sokolstvu.

Među omladinom, naročito Sokolima, pri povratku u zarobljenu domovinu, prepričavalo se vrlo često o sokolskoj javnoj vežbi uz prisustvo Njegovog Visočanstva Prestolonaslednika, današnjeg našeg ljubljenskog Kralja slobodne i ujedinjene otadžbine Jugoslavije. I pri tom se tajno i sa ushićenjem govorilo, kako će svi Južni Sloveni jednog dana biti slobodni i ujedinjeni u veliku Jugoslaviju, a na čelu će joj stajati Kralj-Soko.

Diplomacija ugnjetaca našeg naroda gledala je zazornim neprijateljskim okom na ovo interesovanje za Sokolstvo Njegovog Veličanstva Kralja, onadšnjeg Prestolonaslednika. Ta diplomacija znala je vrlo dobro za ciljeve Sokolstva, i zato je ondašnji austro-ugarski poslanik u Beogradu, Ugron, odmah obavestio svoju vladu o toj poseti. Šta više, on je tada posetio predsednika srpske vlade ministra dra. D. Milovanovića i izrazio mu čuđenje, što je sokolskoj javnoj vežbi sudelovao i Njegovo kraljevsko Visočanstvo prestolonaslednik Aleksandar. Predsednik ministarstva Milovanović odgovorio mu je vrlo značajno: »U ostalom, prisustvo Prestolonaslednika ne može da se shvati kao demonstracija uperena protiv Vas, jer se On u najvećoj meri interesuje za Sokolstvo i veoma često polazi njegove javne vežbe.«

Što je nekada bio san i želja omladine i svih Sokola, danas je stvarnost. — Kralj-Soko stoji na čelu države, stvorio je veliko ujedinjeno i pravo jugoslovensko Sokolstvo. Njegov najstariji sin, Njegovo kraljevsko Visočanstvo prestolonaslednik Petar, starešina je jugoslovenskog Sokolstva. Omladina danas ne treba više da šapatom govori o posetama svoga Kralja na sokolskim javnim vežbama. Kralj-Soko progovorio je svojom kraljevskom reči; Njegove sokolske reči slusale su hiljade i hiljade Sokola, oduševljavale su se Njegovim govorom, i kraljevska sokolska zastava danas se ponosno vije na najvišoj kuli Sokolstva.

Sokoli u masama pozdravljaju svoga Kralja. On im očinski odzdravlja, duh Sokolstva diže se i jača, duhovna veza među Sokolima sve je čvršća i čvršća, redovi sve zbijeniji i veći da što lakše brane duhovno i narodno jedinstvo sprovedeno kroz Sokolstvo.

Sabor čine unuci ustaša

»Sveto je ovo mesto. Moja noga nije dostojna da hodi po tlu, koje je duboko zaliveno plemenitom krvlju heroja, koji goloruki 1875. g. digose ustanak za slobodu ovoga kraja.« Ovo su reči, što ih je u martu 1928. god. izgovorio sadanji I. zamenik starešine SKJ br. E. G. angli pri ulazu u Nevesinje, kad je došao da poseti prve sokolske čete u ovom srezu, osnovane u godini 1927. Njegove reči su izgovorene u momentu, kada su se unuci ustaša spremali, da na vidan način odaju dostojno divljenje i poštovanje svima znanim i nezanimim herojima iz borba godine 1875.—1878. Godine 1928., u mesecu augustu, podignut je i otkriven ogroman spomenik, koji će budućim pokolenima rečito pokazivati, da

dugo i teško željenu slobodu. Ali oni, koji vekovima biše boj samo za goli život svoj, nemadoše prilike i mogućnosti da se kulturno i ekonomski podignu. Unuci heroja-ustaša ne žive životom kulturna čoveka. Dok su druge zemlje pa i mnogi krajevi naše otadžbine ponosni velikim procentom pismenosti, dotle u ovome kraju i danas nepismenost dostiže 80%. Dok u drugim krajevima zemlju prevreću parni plugovi, dotle ovde zemlju i sada para drvena ralica, onakva ista, kakvu su naši pradodovi iz stare postojbine pre 1500 god. doveli. Dokle drugi krajevi mlečne proizvođači priređuju na modern način, dotle unuci ustaša i danas to čine na način kakvim su se služili njihovi dedovi pre ustanka. Ovde je sve zapušteno i seme i stoka i zemlja. A narod? »Ova rasa divna«, kako reče pokojni A. Šantić, čekala je vaskrs iz tame. I »Zora puca — bit će dana!« Sokolske čete već 4 godine dižu novi ustanak i plod njihovog rada teško se može primetiti sada, njeđa će osetiti »daleka neka pokolenja«. Ovi moderni apostoli sa verom pradodovskom danima, mesecima i godinama bez daha bore se sa ukorenjenim pradodovima, sa oporom klimom i sa konzervativnošću, koja se vekovima kristalisala.

»Boj ne bje svijetlo oružje, već boj bje srce u junaka...«

Po istim gudurama i po dugom Nevesinjskom polju, kuda su pre 50 i više godina krstarile čete smelih gorštaka, koji su jedno hteli, sada po istim gudurama i po istom polju krstarile čete mladih pokolenja, koja od godine 1925. dižu novi ustanak.

Premda se je ustanak iz 1875. god. nepovoljno svršio, ipak unuci ustaša doživješe ostvarenje petekovnog sna:

Svaka tri meseca sabor čine da konstatuju za koliko su napredovali. Ako se uvaži da je ovde važan datum svaki posejani kilogram deteline i kraljeve repe, čilske salitre, svaka posadena voćka, napravljeno dubrište i nužnik, onda će se tek razumeti, koliko je trebalo truda i volje, da se za 3 meseca najteža u ovom kraju postigne rezultat, koji ćemo niže navesti.

Na 26. o. m. održana je tromesečna sednica sokolskih četa sreza nevesinjskoga. Velika dvorana pevačkoga društva »Zastava« bila je prepuna delegata od 13 sokolskih četa (2 nisu mogle prisustvovati zbog velike udaljenosti preko 40 kilometara). Bilo je prisutno oko 80 delegata. Sednicu je otvorio starešina Sokolskog društva Nevesinje br. V. Kosorić, a zapisnik je vodio br. R. Radoš. Sednici su prisustvovali od strane župe starešina br. Č. Milić, dr. M. Dokić, U. Avdalović i D. Bajić. Pošto je pročitao zapisnik prošle sednice, tromesečni izveštaj o radu sokolskih četa čita br. M. Rakić, iz koga vadiamo ove podatke:

Brojno stanje svih četa je 702 člana i 108 naraštajaca te 156 trezvenjaka. Sve čete održale su u ovom tromesečju 124 sednice, 12 zabava i 25 predavanja. Knjiga imaju 906 komada. Fondovi iznose 36.747,72 Din. Napravili su u ovom tromesečju 45 nužnika, 200 pljuvaonica i okrecili 216 kuća. Posadili su 669 komada raznih voćaka, 1100 komada bagremova. Podeljeno 612 kalemata kalifornijskih jabuka, 48 kilograma kraljeve repe, 85 kilograma deteline, 750 kilograma glavatog kupusa, 20 kilograma kukuruza cinkvanta, 9 kilograma graha, 100 kilograma krompira, 2 kilograma repe sejanice i 1 kilogram konoplje. Nabavljeno je 7 plugova i 30 komada prosvetnih bukvara.

Na predlog br. D. Vukovića na sednici je jednoglasno zaključeno da se preduzmu mere protiv kartanja i one omladine, koja je još van sokolskih redova, a svojim životom štetno utiče na sokolsku omladinu. Zaključeno je umoliti g. bana Zetske banovine, da se u ovom kraju ukinu karte i domine. Zatim je pročitao pravilnik o osnivanju četnih hambarova, iz kojih će se pomagati članovi u nerodnim godinama. Na predlog br. D. Siljegovića zaključeno je da se u trezvenim otseima povede borba i protiv pušenja. Na predlog br. R. Ivkovića zaključeno je da se povedu oštre mere protiv mođe, koja je počela ulaziti u ovaj srez, i da odbori sokolskih četa ne preporučuju ni jednoga člana pri odlasku na rad, naročito u rudnike, ako u njegovoj kući ima mođe koja ga tera na tako naporan rad. Sednica je protekla u najboljem redu, a na njoj su uzeli živog učesnika u diskusiji: br. Vuković, Zirojević, Sadiković, Kapić, Dokić, Savić, Rašović, Šipovac, Radojičić, Ivković, te župski delegati br. dr. M. Dokić i br. U. Avdalović, naročito starešina br. Č. Milić, koji je češće govorio upozoravajući na sve mane i nevolje, koje taru naš narod. Povukao paralelu između drugih krajeva naše države, koji su u kulturi daleko odmakli i ovoga kraja, u kome apostolsku misiju vrše ovi mladi ljudi.

Zaključeno je da se ove godine Đurđevdanski uranak priredi na 6 mesta u srezu, a sledeća tromesečna sednica da se održi na 19. jula o. g.

I kao što je sunce slobode ogrevalo ove krajeve, tako će u izvesnoj budućnosti ovde živeti kulturni i ekonomski slobodan narod, čije sadašnje generacije čine gigantske napore za preporod, koji se polagano ali sigurno vrši.

M. A.

Pozdrav poljskog Sokolstva Savezu SKJ

Grudziadz. Sakupljeni na godišnjoj sednici uprave pomorske jedinice, poljsko Sokolstvo šalje srdačne bratske pozdrave uz uverenje, da će uvek kročiti stazama ideje slovenskog Sokolstva. Czolem! — Samolinski, prezes.

Prosvetni rad čehoslovačkog Sokolstva god. 1930.

U čehoslovačkim sokolskim društvima bilo je prošle godine preko 70.000 nagovora, 1300 predavanja, 9000 pozorišnih predstava, 3000 lutkovnih predstava, 1100 prosvetnih tečajeva i preko 25.000 raznih drugih vaspitnih priredaba.

Sokolstvo, narod, država i politika

I. Sokolstvo i narod.

1. Na prvom mestu treba naglasiti, da ostvarenje jedinstvene i nedeljive kraljevine Jugoslavije sa jednim nedeljivim jugoslovenskim narodom i jednom nedeljivom jugoslovenskom svešću potpuno odgovara idealima i težnjama našeg Sokolstva iz ranijih vremena, čije svetle tradicije Sokolstvo Jugoslavije nastavlja.

2. Naše Sokolstvo, oličeno u Savezu Sokola kraljevine Jugoslavije, jest zakonom osnovana organizacija privatne inicijative, organizacija najzdravijih individualnih i kolektivnih snaga u jugoslovenskom narodu, u koju svaki pojedini član unosi svoju ličnu vrednost i svoj lični rad. U toj organizaciji svaki nesebično saraduje na ostvarenju velikih sokolskih ideala na dobro Kralja, Naroda i Otadžbine.

3. Sokolstvo Jugoslavije kao opštenarodna organizacija pripada celom jugoslovenskom narodu i ima da obuhvati sve njegove slojeve bez obzira na plemo, veru i stalež, doba života, spol i zanimanje.

4. Kao opštenarodna organizacija Sokolstvo Jugoslavije ima da u svima slojevima naroda razvija jugoslovensku nacionalnu svest, koju smatra bitnim uslovom svestranog i zdravog razvoja našega naroda. Suzbijanje anacionalnih pojava na svim poljima narodnog života i učvršćivanje jugoslovenske nacionalne misli, naročito u onim predelima, gde je nacionalna svest pod uticajem nepovoljnih istorijskih okolnosti ostala nerazvijena, jedna je od prvih dužnosti Sokolstva.

5. Radeći u tom pravcu, Sokolstvo ima da bude zdravi vaspitač omladine, pobornik bratstva i ljubavi, zatočnik velike jugoslovenske misli, nosilac višestrukog nacionalnog duha i budni čuvar plamenog rodoljublja, plemenitog oduševljenja i svih nacionalnih ideala.

6. Kao opštenarodna organizacija jugoslovensko Sokolstvo ne može zaboraviti ni na svoju braću s one strane državnih granica, i — zabrinuto za njihovu sudbinu i saosećajući sve njihove nevolje — smatra svojom svetom dužnošću, da se stara za njihov svestrani napredak.

II. Sokolstvo i država.

1. Sokolstvo smatra, da je jugoslovenski narod u slobodnoj i nezavisnoj, jednoj i nedeljivoj kraljevini Jugoslaviji, uređenom unutrašnje bez obzira na ranije plemenske i pokrajinske granice, koje su uvek bile smetnja pravilnom nacionalnom formiranju i

razvoju, dobio svoju najcelishodniju, istorijskom nužnošću predodređenu državnu organizaciju, na čijem je stvaranju ono saradivalo ne samo svojim idejama, nego i krvlju svoje najbolje braće.

2. Sokolstvo kraljevine Jugoslavije, koji je zakoniti naslednik celokupne duhovne i moralne tekovine ranijeg našeg Sokolstva, smatra za svoju svetu dužnost, da i nadalje utiče na izgradnju i učvršćivanje te države u duhu sokolskih načela: napretka, demokratizma i socijalne pravednosti, i da nepokolebivo stoji na braniku njene nezavisnosti, slobode i jedinstva.

3. Sokolstvo kraljevine Jugoslavije, imajući za cilj da podiže telesno zdrave, moralno jake i nacionalno svesne državljane kraljevine Jugoslavije, primio je na sebe jedan od veoma važnih zadataka same države.

4. Sokolstvo kraljevine Jugoslavije smatra, da će taj zadatak ispuniti najbolje na taj način, ako bude svoji pripadnici od vaspitavao u duhu sokolskih načela i od svojih sokolana stvorio škole građanskih vrline, razvijajući u njima nacionalnu i građansku svest, svest o državljanjskim dužnostima i pravima i osećanje zajedničke odgovornosti, kad se odlučuje o sudbini vlastite države, čija jakost proizilazi iz svesnog naroda i čija bi najveća slabost bila u nesvesnim, neprosvetnim i nepoštivim građanima.

5. Sokolstvo zahteva od svojih članova, da se u privatnom i u javnom životu, kadgod se ukrštavaju njihovi interesi sa interesima drugih, svagda opredeljuju po zahtevima socijalne pravednosti i sokolskog bratstva.

6. Sokolstvo kraljevine Jugoslavije smatra sebe da je najčvršća, najsigurnija i najprirodnija spona, kojom se jugoslovenski narod i kraljevina Jugoslavija vezuju u veliku sveslovensku zajednicu.

III. Sokolstvo i politika.

Sokolstvo kraljevine Jugoslavije kao opštenarodna organizacija, sledujući i u tome sokolske tradicije, jeste nepolitička organizacija. Ona ostavlja svojim članovima, da se u granicama opštih sokolskih načela i pozitivnih državnih zakona, politički opredeljuju slobodno i po svome uverenju, tražeći ujedno od njih, da se u javnom životu i celokupnom svome radu uvek rukovode njenim načelima.

(Iz knjige »Putevi i ciljevi«)

DR. HUGO WERK (Zagreb):

Nemeza istorije...

Uoči obletnice pogibije Zrinskog i Frankopana, dne 29. aprila naveče, priredilo je Sokolsko društvo Zagreb I u proslavu 10 godišnjice svog osnutka svečanu akademiju u Narodnom kazalištu, na kojoj je brat dr. Hugo Werk održao ovaj proslav.

U devet sati izjutra, dana 30. aprila 1671. u Wiener-Neustadtu, u dvorištu tadašnje oružane, bi izveden na stratište grof Petar Zrinski, ban Dalmacije, Hrvatske i Slavonije. Beležnik kaznenoga suda pročitao osudu, kojom je Zrinski lišen svih časti, povlastica i dostojanstva, oduzet mu imetak, i njegova ličnost predata krvniku, koji mu je imao odрубiti glavu.

»Ovi se siromasi više strahuje svoje smrti nego ja«, bile su zadnje reči hrvatskoga bana, na očigled ustrašenih gledalaca njegovog tragičnog završetka.

Smrtna osuda donesena protiv njegova šurjaka markiza Franja Krsta Frankopana naglašavala je, da je on sukrivac u uroci, koju je bio skovao Zrinski, u cilju da otepi Dalmaciju, Hrvatsku i Slavoniju, te da se proglasi slobodnim i nezavisnim vladarom ovih kraljevina.

Krvnik izvrši svoju!

28. aprila 1919., u 4 sata posle podne, ušao je u zagrebačku stanicu svesničan voz, koji je, okičen hrvatskim i jugoslovenskim zastavama i pozdravljen paljbom iz topova narodne vojske, preneo kosti narodnih mučenika iz Wiener-Neustadta u kraljevski grad Zagreb. Na dva dana kasnije, na dvestotredesetom obletnicu Wiener-Neustadtske tragedije, vojvoda Mišić zastupao je Njegovo Veličanstvo Kralja Petra I. Velikog Oslobođioca, kod svečanog pokopa smrtnih ostanaka narodnih mučenika. Nenapisani zakon večite pravde u istoriji čovečanstva uspostavio je Wiener-Neustadtskom i inim tragedijama narušeno etičko ravnovesje: 247 godina posle pogibije Zrinskog i Frankopana Istoria je prestala da piše povest Austro-Ugarske monarhije, a na novoj, neispisanoj stranici počela je da piše povest kraljevine Jugoslavije. Nemeza istorije niko i ništa ne može da zaustavi!

Tok povesti naroda jugoslovenskog našao je onoga dana, pred zavetnim moćima narodnih mučenika, politički ujedinjene Hrvate, Srbe i Slovene, kojima su se pridružili i brojni izaslanici jugoslovenskog etničkog podela na tudioj političkoj teritoriji. Uspona na narodne mučenike i na verolomstvo koje je na izdajnički način nasilno i prerano pretrgalo nit njihova života, postala je u tečaju vremena delom povesne baštine, što ju je narod jugoslovenski u vekovima svojega bi-

ROSIJA-FONSIER ♦ DRUSTVO ZA OSIGURANJE I REOSIGURANJE ♦ BEOGRAD

LOVEN/KO SOKOLSTVO

Zbor župskih načelnica ČOS

Nedelju dana posle zbora župskih načelnica, 25. i 26. aprila, održan je zbor župskih načelnica ČOS. U ime predstništva ČOS zboru su prisustvovali zam. starešine br. dr. Mašek i prosvetar ČOS br. Ant. Krejči. Zbor je vodila načelnica ČOS sestra Milada Malá. Za odbor članica ČOS podala je izveštaj s. Olga Fučikova te je ujedno bio primljen njezin predlog o jahačkoj odori za članice. Izveštaj odbora za naraštaj podala je s. Terezija Pechlatova a iz-



Sestra Marija Provaznikova, novoizabrana načelnica ČOS

veštaj odbora za decu s. Jarmila Voškačeva. O sokolskom skijanju članica naročito pak o budućim skijaškim takmičenjima Saveza Slovensko Sokolstvo govorila je s. Sofija Gürtlerova, našto se je posle izveštaja s. Vlaste Boučkové povela diskusija o takmičenjima u igrama. Ova takmičenja biće najpre obavezna za naraštajke. O loš gorovanju referirala je s. Maršatova, o lakoj atletici s. Burgerova, o sportu na vodi pak s. Liebscherova. Pregled rada u župama podala je s. Nolečova, a o stalnoj prednjačkoj školi ČOS referirale su sestre Provaznikova i Pechlatova. Time je bilo zaključeno zasedanje prvog dana.

Drugi dan zbora bio je posvećen u prvom redu sletskim prostim vežbama za decu, naraštajke i članice. Sestra O. Taborska tumačila je skupinski red za pojedine sezonske vežbe u Sokolu. Red je bio primljen sa dodatkom, da se za laku atletiku neće osnovati posebni odbori, već da se laka atletika vežba sa celokupnim vežbačkim članstvom.

Naročito je opširna bila rasprava o budućim izborima ČOS. Kako je dosadnja načelnica ČOS s. Milada Malá izjavila, da se ponovne kandidature za mesto načelnice ne može više primiti zbog bolesti, bila je jednoglasno kandidirana za načelnicu ČOS sestra Marija Provaznikova. Za I. zamenicu načelnice kandidirana je s. Terezija Pechlatova, za II. s. Ružena Machalova, za III. s. Božena Holečková. Matčjovčeva. Iz načelnosti istupile su sestre Helena Liebscherova i Božena Styblova. Na njihova mesta predložene su sestre Jaroslava Stětkova i A. Fejfarova, bivša načelnica blaničke župe. Ostale članice načelnosti ostaju kao dosad.

Na svršetku zbora u ime članica ČOS zahvalila se bivšoj načelnici s. Miladi Malá za njezin veliki rad s. Marija Vrabčeva te joj je predala kitu cveća.

Brat dr. Jan Masák — šesdesetgodišnjak

Dne 9. o. m. proslaviće istaknuti čehoslovački Sokol, ministarski savetnik br. dr. Jan Masák šesdesetgodišnjicu svog života.

Br. Masák rodio se god. 1871. u gradu »Masák« kod Tyna nad Vltavom. Osnovnu školu pohađao je u Tynu, nižu gimnaziju u Budějovicima, višu u Pragu. Na univerzitetu posvetio se studiju medicine. Već kao student stupio je u radikalno napredni politički pokret te se mnogo družio sa umetnicima i literatima. God. 1905. stupa u Sokolsko društvo Žižkov, gde postaje odličan sokolski radnik. Skoro postaje podstarešina Sredoeške sokolske župe, a god. 1911. biran je u predstništvo ČOS, u kojem ostaje do 1926. god., kada je zbog bolesti istu-

pio. U ČOS najviše je radio u lekaškom oteku, koji je imao najviše posla početkom svetskog rata kod osnivanja sokolskih lazareta. Kao pretsednik lekaškog oteka ČOS mnogo je pripomogao podizanju sokolske higijene i telovežbačke nauke. Pored toga, bio je i član prosvetnog i manjinskog odbora ČOS. Od god. 1910. do 1926. bio je i član redakcijskog odbora »Sokolskog Věstnika«. Kao sokolski novinar zauzima br. Masák jedno od prvih mesta. Bezbroj članaka napisao je u raznim sokolskim listovima.

Danas je savetnik čehoslovačkog ministarstva narodnog zdravlja i telesnog uzgoja te i sa tog položaja potpomaže Sokolstvo svestrano.

Bratu dr. Masáku i jugoslovensko Sokolstvo iskreno čestita njegovoj šesdesetgodišnjici.

Čehoslovačko Sokolstvo u 1930. god.

Čehoslovačko Sokolstvo započelo je 1930. god. u znamenju proslave osamdesetgodišnjice pretsednika republike brata T. G. Masaryka. ČOS je proslavila jubilej svog velikog brata time, da je osnovala Masarykov fond u visini od 100.000 Kč za potpomaganje telovežbačkog studija u inostranstvu.

Prosvetni odbor priredio je školu o Masaryku, u kojoj je predavao i ministar inostranih dela brat dr. Edvard Beneš. Školu je posetilo 170 slušaca iz 33 župe. Pored toga, bilo je razdeljeno među decu i naraštaj preko 100.000 brošura o Masaryku; u okviru Masarykovih proslava je bilo priređenih 80 izložbi te 8800 govora i nagovora.

Sokolskih društava je bilo 2800 sa 310 oteka. Broj članstva prikazuje 249.000 članova i 97.000 članica. Za telovežbu brinulo se 13.000 prednjaka i 9000 prednjačica. U sokolskim vežbaonicama vežbalo je 513 društava, 1721 u gostionicama i u drugim prostorijama, u vlastitim sokolskim domovima 780. Novih sokolskih domova bilo je otvorenih preko 60.

Priredena su bila dva pokrajinska sleta i to u Kladnu i u Hodoninu. U velikom broju posetilo je čehoslovačko Sokolstvo svesokolski slet u Beogradu, na kojem su se vršila takmičenja za svesokolsko prvenstvo. Pobjedio je čehoslovački Sokol brat Emanuel Löffler sa 1927 boda. Kod ženskih takmičenja odnela je prvo mesto sestra Marija Lorencova. Četrnaest dana posle beogradskog sleta posetilo je 200 čehoslovačkih Sokola prilikom sleta bugarskih Junaka Sofiju.

Krasni su bili i uspesi, koje je postiglo čehoslovačko Sokolstvo na IX. takmičenju Medunarodne telovežbačke Unije u Luksemburgu, gde je čehoslovačka vrsta odnela prvo mesto. ČOS je poslala svoje delegate i referente i na slet finških gimnasta u Helsinkis i na slet belgijskih gimnasta u Antwerpen.

Krajem godine započelo se s organizacijom IX. svesokolskog sleta u proslavu 100 godišnjice Tyrševog rođenja.

Pozdravi Savezu SKJ

Drniš. Prigodom proslave desetgodišnjice oslobođenja i odlaska okupatorne vojske iz ovih krajeva te desetgodišnjice rada ovog Sokola u duhu jugoslovenskom izvolite podastrijeti starešini sokolskog Saveza Njegovom Visočanstvu prestolonasledniku Petru naš bratski pozdrav. — Starešina Adžija.

Skoplje. Članovi nove župske uprave pozdravljaju bratski Savez i zahvaljuju mu na njegovom nepristanoj držanju prilikom određivanja nove uprave. Na njegov pravedan gest sleduje intenzivan rad i poštovanje nove uprave. Zdravo! — Ubavić.

Torž. Sa uspehom zbora građana Torže novo osnovano Sokolsko društvo pozdravlja starešinstvo Saveza sa Zdravo! — Starešina društva dr. Radović.

Bela Palanka. Novo osnovana Sokolska četa opštine ipajske u sreću belopalanačkom pozdravlja sokolskim Zdravo! — Pretsednik skupštine Milovanović.

Kozica. Sa osnivajuće skupštine Sokolske čete u Kozici pozdravljamo našega starešinu Njegovu Visočanstvo prestolonaslednika Petra i neumorni bratski Savez. — Uprava Sokolske čete Kozica.

(Nastavak sa 1. str.)

tisanja sebi namro. Dan 30. travnja postade znamenjem i potsetnikom narodnog otpora kod hrvatskog dela našega naroda, koji je stenjao pod tudinskim jarmom; očeliči narodnu svest i dade uvek nove poticaje ostvarenju zavetne narodne misli, političkog ujedinjenja jugoslovenskog naroda. Verovali smo i još verujemo u večne zakone Istine i Pravde i nismo se prevarili. Kročeći putevima utrim do večne Praistine, one su napokon stigle i do nas, da nas u krugu slobodnih naroda, jednake jednacima, provedu kroz Jugoslaviju u Slovenstvo, a kroz ovo u Čovečanstvo i tako nama i braći, koja još nisu stigla, ali koja će pouzdanu doći, dadu prilike, da u krvavo stečenoj slobodi i u teško postignutom novom poretku, doprinesemo do duše sporom ali ipak vrljivom postizavanju plemenitih ciljeva, kojima stremi novoveko Čovečanstvo!

Kada su od godine 1861. pa dalje: Starčević, Kvaternik, Bach, Kumičić, Ljubić, Rački, Smičiklas i drugi, svaki na svoj način, utirali puteve kultu Zrinskog i Frankopana, oni su time pospešavali političko Uskrnuće ne samo hrvatskog dela jugoslovenskog naroda, nego i ono svih Jugoslavena. Na dvestotu obljetnicu Wiener-Neustadtske pogibije drže se prve zadušnice u Zagrebu u rimokatoličkoj i u pravoslavnoj crkvi, a zadušnicama, koje je 1879. godine priredila hrvatska akademski mladež u Pragu, pridružuje se srpska i bugarska! Usprkos zabranama raznih tudinskih vlada, jugoslovenski narod via facti drži dan 30. aprila narodnim blagdanom i kada je izvestilac Hrvatskog Sabora u Zagrebu Bude Budisavljević, u oduševljenom svom govoru popraćao predlog hrvatske akademski mladeži na peštanskom sveučilištu, da se taj dan i zvanično proglasi narodnim blagdanom, tražio je samo sankciju za nešto, što je davno, još od 1879. godine, stvarno postojalo!

U svim sokolanama vršio je taj narodni blagdan svoju uzgojno-političko-etičku moć, a kada su se rasparčani delovi jugoslovenske teritorije i politički ujedinili, bio je baš Sokol koji je taj dan proglasio svojim, sokolskim blagdanom.

Misao vodilja celokupnog sokolskog pokreta na ovim stranama: kroz Jugoslovenstvo u Slovenstvo, a kroz ovo u Čovečanstvo, nije od jučer. Ona je zakon usaden u našim srcima, zakon koji je, negujući u svoje vreme, uz kosovski i ilirsku ideju, kult pogibije Zrinskog i Frankopana, uvelike doprinela rušenju okova i našem političkom uskrnuću!

U tome baš i nalazimo razlog koji opravdava današnju dvojni slavu. Kako je ranije, za vreme političkog ropstva, kult Zrinskog i Frankopana bio jedan od čimilaca jugoslovenske narodne svesti, tako je kasnije, po postignutoj političkoj slobodi, taj kult postao činiocem zajedničkog rada u jugoslovenskom Preporodu, koji eto proživljujemo.

Sokolstvo, oslobođeno plemenskih negava, koje su mu prečile uzlet u visine, sa kojih se vidi celina, imalo je da postane vodom i prethodnikom izmirenju među braćom. Sokol kao dinamika sila; kult Kosovske pogibije, pogibije Zrinskoga i Frankopana i ilirska tradicija, kao ideološka pozadina i supstrat jedne velike, lepe i junačke zajedničke prošlosti. Sokolstvo je instinktivno shvatilo taj svoj poziv još pre političkog ujedinjenja, još onda, kada su predstavnici tadašnjeg hrvatskog, slovenačkog i srpskog Sokolstva na VI. svesokolskom sletu u Pragu, godine 1912., izmenili misli i poglede o svome ujedinjenju. Nadošao je balkanski rat i za čas zaustavio na tome dalji rad.

Po svršetku rata, dana 18. juna 1914., u prostorijama Hrvatskog Sokolskog Saveza u Zagrebu složna srpska, hrvatska i slovenačka braća zaključile ujedinjenje u jedan Jugoslovenski Sokolski Savez. Tom prigodom, skoro neposredno nakon prepada na Bregalnici, brat Paunković, Srbin iz Beograda, istaknuo želju: »da se braća Bugari opet vrte među braću Slovene«. Sokol je bio visoko uzleteo!

Konačni zaključak o osnivanju Jugoslovenskog Sokolskog Saveza bi prepušten sletu u Ljubljani. Austrija zabrani slet, ali poručila, da bi ga ipak dozvolila, kada na isti nebi bili pozvani Srbi iz kraljevine Srbije. Slovenci otporili: »Ili sa Srbima iz Srbije, ili nam sleta ne treba!« Gorda otporka, dostojna visina na koje bejaše Sokolstvo uzletelo, vođeno integralnom jugoslovenskom misliju!

Nadošao je svetski rat i ponovno zaustavio rad oko ujedinjenja Sokolstva!

Svanu 1. decembar 1918.

Srpski Sokol i Hrvatski Sokol u Zagrebu, ne sačekavši zvanične odluke o ujedinjenju jugoslovenskog Sokolstva u jednu organičku celinu, stvarno

provadaju ujedinjenje. Iz Bogovićeve ulice ide se na vežbanje na Wilsonov trg i obrnuto.

Misao integralnog narodnog jedinstva bila je imanentna plemenskom Sokolstvu, pak se je, po provedenom političkom ujedinjenju, sama po sebi ispoljila i ostvarila.

Hrvatski Sokolski Savez juna meseca 1919. godine zaključuje, da sve hrvatske sokolske organizacije imaju sa srpskim i sa slovenačkim stupiti u jedan jedini sokolski Savez, a prvi Sokolski Sabor u Novom Sadu proglasi zvanično ujedinjenje plemenskog Sokolstva u jedan jedinstveni Jugoslovenski Sokolski Savez.

Prva etapa jugoslovenske sokolske ideologije bila je sretno prebrđena: od plemenskog prešlo se je na jugoslovensko Sokolstvo.

U drugoj fazi postepenog evolucionisanja te ideologije, nastalo je Sokolsko društvo I. u Zagrebu, koje slavi svoju desetu obljetnicu. Nastalo je automatski, još pre zvaničnog osnivanja, kao zreli plod integrirajuće narodne ideologije, kojoj je oduvek bilo žarištem. Ostalo je takovim i u časovima, kada su raznovrsne političke peripetije, neizbežne pratilice svih mladih naroda, produžile da toj ideologiji protuslove. Bejaše svetionikom drugim bratskim društvima i radi geografske sredine u kojoj je delovalo i radi lica, kojima bejaše poverilo svoju sudbinu. Uoči drugog Sokolskog Sabora, godine 1924., moglo je da pravom prethodnika poruči: »Sokolsko društvo I u Zagre-

bu najodlučnije stoji na stanovištu, da drugi Sokolski Sabor u Zagrebu nema menjati temeljne misli prvog Sokolskog Sabora u Novom Sadu.«

Tako je i bilo! Ne samo da drugi Sokolski Sabor nije ništa menjao na tim temeljnim mislima nego je, šta više, pošao korak dalje u sokolskoj ideologiji i postavio temelje osnivanja »Sveslovenskog Sokolskog Saveza«. Od Jugoslovenstva k Slovenstvu!

Sokolsko društvo I u Zagrebu produžilo je rad, borbu i natecanje za dobro Otačbine, a kada je u osvit 1929. godine, dobri Genije jugoslovenskog naroda, naš ljubljani Vlada, kralj Aleksandar I., pozvao sve sinove Otačbine da delotvorno i u ljubavi saraduju na velikom delu jugoslovenskog Preporoda, odazvalo se je najplemenitijem pozivu.

»Recite svima i svakome, da nas nikakve granice ni podvojenosti iz prošlosti, kao ni Dunav, ni Sava, ni Drina više ne rastavljaju, već da nam uvek vezuju i spajaju interese narodne i dušu narodnu u nerazdvojnu celinu — u Jugoslaviju, koju nikad niko rastaviiti neće!«

Ove usudne kraljevske reči neka i dalje služe kao geslo, po kojim će i Sokolsko društvo I u Zagrebu sa celokupnim jugoslovenskim Sokolstvom, otada kao i do sada u bratskoj slozi i u skupnom preguću svih dobrih sinova Otačbine, doprinasti svoj važni i lepi deo izvršenju uzvišenih zadatka, što je Providnost namenila kraljevini Jugoslaviji u istoriji Čovečanstva!

Iz godišnjeg izveštaja tajnika Saveza SKJ

Minula je prva godina postojanja Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije. Prošla nam je prva godina rada i sada je nama da povučemo bilanc te prve radne godine, da proučimo stanje našeg Sokolstva i da iz tog naučimo i upoznamo, kako je nam u buduće raditi.

Današnja sokolska organizacija privredena je u život 1. zakonom o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije, koji je proglašen dana 5. decembra 1929. godine; 2. manifestom savezne uprave od 28. januara 1930., kojim je Savez pozvao sve narodne slojeve, da stupe u sokolske redove; 3. statutom o organizaciji i poslovanju Sokola kraljevine Jugoslavije, koji je obnarodovan 15. februara 1930. godine u »Službenim Novinama«, a na osnovu § 11. zakona o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije.

Članom prvim ovoga statuta jasno je određeno, da je Sokol kraljevine Jugoslavije nacionalna ustanova, koja ima cilj da podiže telesno zdrave, moralno jake i nacionalno svesne državljane kraljevine Jugoslavije, a da se ovaj cilj postiže sa uporednim vaspitanjem tela i duše po Tyrševom sokolskom sistemu.

U ovo, eto, nekoliko redaka ispovalili smo naše evanđelje, namenjeno nam od slavnog osnivača Sokolstva Tyrša, naime, da i Savez Sokola kraljevine Jugoslavije ima zadaću i glavni cilj da u narodu podiže telesnu snagu, da ga vine na visoki moralni nivo i da ga odgoji u duhu nacionalnom, kako će svaki pojedinac biti veran sin ove grude zemlje, koja ga je rodila, kako će biti dostojan apostol velikog sokolskog ideala: Sve za narod i domovinu!

Ovim načelom, izraženim u našem statutu, odmah u početku rada naglasili smo, da je Savez Sokola kraljevine Jugoslavije pobornik za narodne ideale, stvaralac boljeg i snošljivijeg društvenog poretka te reformator teškog poratnog stanja u duhu savremenih principa na polju nacionalnom, kulturnom i socijalnom.

Ako svrsmo okom u nedavnu prošlost i gledajući otvoreno u tadanje jadne prilike, moramo iskreno priznati, da je bila preka potreba, da se baš zakonom naglasi velika važnost Sokolstva. Ta svi dobro znamo, kako je entuzijazam prvih dana ujedinjenja pod raznim uplivima ohladio, kako je taj entuzijazam ustupio mesto krajnjem indiferentizmu, strancarstvu, mržnji pojedinih klasa, plemena i vera. I Sokolstvo nije ostalo od toga postedeno. Tu i tamo i njega je orosio val, i ako je ono svesno toga, da je faktor, koji se uzdiže nad sve poroke i zla, odbijalo od sebe svaki štetni upliv. Ono je to činilo već i za to, jer je bilo svesno, da sokolska ideja nije privilegij pojedinca ili jedne skupine, već da je ona opšta narodna, dakle, da obuhvata sve slojeve naroda.

Šta onda prirodnije od svega, već da se takova organizacija postavi na čelo opšteg narodnog pokreta, da ona povede i odgoji čitav narod po svojim spasonosnim principima, sa svojim oprobanim metodama rada.

Dakle iz čistih potreba narodnih rodio se Savez Sokola kraljevine Jugoslavije. Prema onoj poznatoj: Salus rei publicae suprema lex esto! — on danas bazira na zakonu, a time se moramo ponositi, jer potreba donošenja zakona o osnutku našega sokolskog Saveza, kao i razlozi njegovu postanku, bili su logična posledica određenih premisa.

Naravno, da u redovima ranijeg Sokolstva, bilo, to-sada jugoslovenskog, hrvatskog ili srpskog, može biti posmatrača, koji u toj reorganizaciji vide zahvat, podoban da u svojim odrazajima zadre i u samu srž sokolske ideje. No to se u glavnom ima odbiti na prirodni konzervativizam, na raznolike tradicije, kojima je ta reorganizacija kidala.

Kad se čitav događaj stvari strogo objektivno promotri, onda je više nego jasno, da ovakovi posmatrači sa strane apsolutno gube svoje pravo prigovora i predbacivanja. Reorganizacija ni najmanje nije zahvatila bit sokolske ideje; ona je ostavila netaknutu stvarnu i idejnu sadržinu Sokolstva, a promenila je samo njegov organizacioni sastav, u koliko je zakonom naređeno: 1. da upravu Saveza imenuje ministar prosvete i ministar vojske i mornarice, a u saglasnosti sa pretsednikom Ministarskog saveta; 2. da upravu župe imenuje i razrešava uprava Saveza i 3. da upravu društva imenuje i razrešava uprava župe.

To je ta najduplja organizaciona promena.

Kako je ta promena provedena, sa koliko obazrivosti i dobre volje, možemo najbolje prosuditi danas, kada su nam pred očima stvarni plodovi njezini, koji su mogli sazreti baš zato, što ta promena nije bila nametnuta od kakove utilitarističke misli, već od preke nužde.

Eto, uz ovakove prilike i uz najpovoljnije auspicije rodio se naš današnji sokolski Savez. Horizontom pružale su nam se daleke ružičaste perspektive, pa zanečeni misliju nad ojačanjem sokolske ideje, prionuli smo uz rad. Razume se, da se nismo opet zanašali nekim fantastičnim nadama, jer smo unapred znali, da nam je još daleki put neugaženim stazama i da do postignuća konačnog cilja hoće se jakog i istrajnog rada. Zato nam se odmah nametala dužnost, da u naše kolo privedemo ljude, koji do sada nisu pravo shvatali i razumeli Sokolstvo. Mi smo morali da razvijemo jaku snagu i intenzivan rad, ako smo hteli da u one tisuće i tisuće neupućenih ulijemo veru u naš život i u našu budućnost. Nismo se ogledavali ni levo ni desno, već smo kročili napred, vo-

deni starim sokolskim standardom, na kome se blistalo staro naše deslo: »Bili smo i biti ćemo!«, a to je i u glavnom smisao i bit čitavog našeg Sokolstva kao nosioca i propagatora velike ideje. Ali uz to znali smo i to, da ni jedna ideja sama po sebi ne znači mnogo, ako se praktički ne primenjuje, ako ne nađe svojih propagatora, koji će ju širiti i nastojati da ju dovedu do realizacije. I uspeli smo. Stare naše župe, a u njima oprobani sokolski radnici, ispravno shvatiše svoju zadaću, a naročito poruku Njegovog Veličanstva Kralja u početku našeg rada, gde On, prvi naš Soko, izrazuje svoju toplu želju, »da i u buduću kao i do sada plodni i korisni napor jugoslovenskog Sokola budu upravljani na sve strane i zdravi razvitak našega naroda«, prionuli su uz posao, i zborom i tvorom postali apostoli velike sokolske misli.

I sada, kada završujemo prvu obilježnicu našega postojanja, i kada procenavamo položaj Sokolstva u našoj državi, opažamo, da je naša sokolska organizacija u gotovo svim banovinama učinila veliki i dobar korak napred k cilju svog razvitka. U većini sva stara sokolska društva podvostručila su svoju radinost unutar svojih redova, a zalazila su i u svoju susednu okolinu, gde su osnivala sokolske čete od kojih su se neke već danas tako razvile, da sačinjavaju pravi kadar za docnija samostalna društva, čim se ukažu stalnima udareni temelji. Pojedine župe pokazuju za ovu godinu dana znatan porast organizovanih sokolskih jedinica, što je sve upravo zavidan uspeh sokolske propagande.

Dokazalo se, da marljivim radom Sokolstvo uspeva i u onim krajevima, gde do sada nije imalo pripadnika ili vrlo malo.

Do nedavno još se tvrdilo, da Sokolstvo nije kadro da postigne većih uspeha na selu. Protivnici su ga stalno potiskivali u varoši i trgovima, a na selima se tek tu i tamo razvijalo. Razvitak u većini bio je spor, ali zato tim istrajniji. U mnogim mestima, gde pre nije bilo razumevanja za sokolsku ideju, šaćica Sokola osnovala je novi otek obližnjeg društva, koji se nakon nekoliko godina osamostalio i postao relativno dobro društvo. Primera za to imamo mnogo.

No u ovu godinu dana taj je porast upravo zapanjio. On je u prvom redu plod jednogodišnjeg propagandističkog rada oficijelnih sokolskih organa po društvima i župama, a u najviše slučajeva trud je to i nastojanje onih sokolskih pripadnika po raznim krajevima, gde nije bilo sokolskih društava i gde dugo vremena Sokolstvo nije moglo uspeti s razloga protivne propagande.

Sokolski pokret još uvek nije dovršen. Još će se usnivati društva u ovom ili onom kraju. Nova navala lagano će se ustaliti, a novo osnovanim društvima i četama treba što bolje osigurati njihov opstanak i razvoj. Treba da prevlada načelo: Šta je osnovano mora bitisati dalje, mora se razvijati! Da se to postigne, treba potražiti puteve i sredstva.

Rad u Sokolani, odnosno među vežbačima, ne sme nikada prestati. Naravno, zato treba voda, koji će raditi. Bez žilavog rada u Sokolstvu

nema uspeha! A sav taj uspeh zavisi od dovoljnog broja oduševljenih i požrtvovanih radnika, koji poznaju samo jedan cilj: Ko Jugosloven — taj Soko! Istina, oduševljenje ohladi, kada nastupe prve teškoće, ali volja za rad mora ostati, jer samo ona savladuje sve zapreke, odbacuje zle nakane, pa i lične koristi. Onaj, koji se u Sokolstvu rukovodi geslom: Osoba ništa — celina sve! — taj će doseći željene i tražene uspehe.

No iznoseći taj bilanc prošlogodišnjeg rada našeg Sokolstva i njegove uspehe, dužni smo da konstatujemo i nepobitni fakat, da je tom napretku najviše doprineo baš zakon o osnivanju Sokola kraljevine Jugoslavije.

Donošenjem ovoga zakona Sokolstvo je dobilo najviše priznanje, da je doista organizacija, koja ima da se brine za telesno i moralno vaspitanje svih državljana.

Iza epohe besplodnih i za narod i državu štetnih strančarskih političkih borbi, na pobudu Njegovog Veličanstva Kralja, rodila se nova velika struja svesnih državljana, koje vezuje neograničena ljubav za svoga velikog Kralja, narod i državu. I ta nova struja našla je svu svoju potporu i sav svoj osnov, pa i svoje ideale u pravom Sokolstvu. Zato nije čudo, da je Sokolstvo u ovu godinu dana tako napredovalo i prodrlo gotovo i u najzabitnija sela, gde uvek nailazi na nove snage, da ih svojim promišljenim vaspitanjem osveži, ojača i podigne.

Jest, u tome došli smo do najveće spoznaje. Uverili smo se, da ne smemo ostati u granicama varoši, da se razvijamo samo u jednom pravcu, već obratno, treba da osvojimo selo, jer onde je najšira i najzdravija osnovica za naš rad. Pa drugačije i ne može da bude, jer Sokolstvo, kao opšta narodna organizacija, ima da obuhvati sve slojeve naroda, bez razlike na pripadnost ovom ili onom staležu. U našim redovima ne pita se: ko si, već kakav si! I naše namere selo je ispravno shvatilo. Posvuda su se počele osnivati sokolske čete, a danas nema župe, koja nema lep broj organizovanih sokolskih četa.

Ovo je pojava koja mora radošću napuniti svako patrijotsko srce, a naročito sokolsko, jer to je znak, da su široki slojevi naroda dobro razumeli one značajne i divne reči svog Kralja, koje je On upravo celokupnom Sokolstvu, šta više i samom narodu na I. svesokolskom sletu Sokola kraljevine Jugoslavije, predajući Sokolstvu Svoj skupoceni dar — saveznu sokolsku zastavu.

I treba da je tako! Sokolska ideja živi i ona teži tome, da okupi oko sebe srčiku naroda, pa da pomoću nje smišljenim i sistematskim radom izgradi svoju organizaciju do savršenstva. No kod toga naročito podvlačim reči: smišljenim i sistematskim radom, naime takvim radom, koji pruža jemstvo, da su sve te sokolske čete osnovane na zdravoj i jakoj bazi i da postoje svi preduslovi za njihov opstanak i razvitak. To znači, da za svaku novu sokolsku formaciju važe već utvrđeni pravilnici i uslovi, koji moraju biti ispunjeni, ako se faktično hoće delovati u pravcu pravog sokolskog razvitka.

Ne može nas zadovoljiti, da se bilo gde osnuje sokolska četa, ako onde nema uslova za život i rad. Od takovih četa Sokolstvo nema nikakove koristi. Šta nam koristi, ako se u ovačku četv upiše i celo selo, ako nema nikoga, da ju vodi i da daje smernice sokolskom radu. A najzad, ako ima toga, šta koristi četa, ako opet kod čitavog članstva ne postoji ozbiljna volja za sokolski rad? Ovo su prvi i glavni uslovi kod osnutka svake sokolske jedinice.

Ne dodaje se protivno. Danas se osnivaju sokolske čete, a da se pretihodno ne ispituju prilike i potrebe. Sokolski pravilnici i statut propisuju u tom pogledu tačno, kako se to obavlja. Nije dovoljno, ako se neko javi za člana. Po receptu, da za svako mora biti članom sokolske organizacije, Sokolstvo bi bez daljnega dobilo čitave pukove novoga članstva. No statut Sokola kraljevine Jugoslavije izričito propisuje, da mora svaki državljanin, koji pristupa u sokolsku organizaciju, priznavati sokolska načela, koja nisu kompromisna. Sokolstvo je idejno i kao organizacija samo jedno! Oni pak, koji stupaju u tu organizaciju, moraju stupiti po vlastitom uverenju i dragovoljno, a onaj, koji postane članom, dobiva sva članska prava, ali prima i dužnosti, koje mora najsvesnije ispunjavati.

Sokolski pokret širi se po selu. Tradicije Sokolstva velike su i svetle, a sokolsko vaspitanje teži za time, da se odgoji duševno i telesno jaka jugo-

slovenska generacija, koja neće samo ljubiti svoju domovinu, već ju i obraniti od svake opasnosti.

I sada, kada to sve znamo, onda lako dolazimo do svesti, da je sokolski pokret na selu od velike važnosti i da mu moramo posvetiti naročitu pažnju. Osnivanje sokolskih četa ne sme se shvatati polako, jer ne samo da će se svaka površnost osvetiti na samoj četi, već i dalje, biti će to od štetnih posledica po sokolske župe. Zato ponovno naglašujemo, da kod osnivanja i vodstva Sokola na selu treba naročito paziti, ko osniva i ko vodi sokolsku četu. Dobro treba promisliti, da je selo sasvim nešto drugo nego varoš. Ali jedno se mora utvrditi, da onaj, koji se na selu predobije ili uveri za sokolsku ideju, on joj ostaje stalno veran. Početak je ovde.

Volje ima, a u daljnjem radu čeka nas veliki i težak posao, u kome treba mnogo istrajnosti i požrtvovnosti. Budemo li taj posao svršavali smišljeno sa voljom, onda nije tako daleko vreme, kada će čitav naš narod biti sokolskog uverenja.

Pošto znamo da je uspeh i napredak Sokolstva u prvom redu zavisao od dobrog i brojno dovoljnog prednjaštva, koje je u prvom redu pozvano da vrši sokolsko vaspitanje, to nas specijalno zanima, kako je ono u našem Savezu napredovalo. Iz pre navedenih brojeva izlazi, da je celokupan broj vežbača 1929. godine iznosio 40.265, a u godini 1930. već je ta broj narasao na 66.601, dakle za čitavi 65,5%. U isto razdoblje broj kvalifikovanih prednjaka porastao je samo za 11,2%, odnosno nekvalifikovanih za 43,3%, a to nije u kakvom razmeru prema porastu vežbača. Iz toga jasno sledi, da će se morati od sada posvetiti što više pažnje odgoju prednjaka, kako bi njihov broj bio u potpunom razmeru sa naglim porastom vežbača.

Već od pre Sokolstvu je nedostajalo prednjaka. Najidealnije bi bilo, kada bi na svakih šest vežbača i svakih dvadeset naraštajaca i dece dolazio po jedan prednjak, odnosno prednjačica. Prema tome ukazala bi se potreba, za vežbajuće članstvo (muško i žensko), koje danas broji zajedno 18.726 lica, blizu 3120 prednjačkih lica još povrh 2400 prednjaka, što bi nam dalo konačno potrebnu brojku od 5520 prednjaka. Do pred konac godine 1930. imali smo kvalifikovanih lica samo 556, nekvalifikovanih 2138, šta zajedno broji 2694. Dakle jasno se vidi, da imamo skoro za polovinu manje, jer dolazi približno na 25 vežbača po jedan prednjak.

Uprava i načelnštvo Saveza pitanju prednjaštva posvećivali su najveću pažnju, kao i većina župskih i društvenih načelnštva. Tekom prošle godine održano je po raznim župama i društvima čitav niz tečajeva, od kojih su neki vanredno uspešni. U mnogim društvima ovo je pitanje vrlo tugaljivo, jer još danas ima mnogo društava, gde u opšte nema ni jednoga prednjaka.

U mnogim društvima leži sav vaspitni rad na pojedincima, često puta na jednom jedinom prednjaku, koji radi toga mora voditi sva odeljenja i dnevno sate i sate utrošiti u dosta naporan rad. Nužno je onda posledica svega toga, da takav prednjak obnemogne, jer mu živci odkažu službu, društvo prestaje sa radom i pomalo zamre. Zato neka niko ne stavlja pitanje: Kako to, ta uprava je ostala ista, a društvo ove godine ne pokazuje napredka? No kako rekoh, prošla je godina i u tom pogledu načinila je jedan korak napred, a mnogo se očekuje i od saveznih prednjačkih lica u Mariboru i Ljubljani, koje su započele svojim radom 10. januara ove godine.

Uz ovo teško pitanje prednjaštva vezano nam je drugo, koje također u velike tišti Savez Sokola kraljevine Jugoslavije, a to je pitanje vežbaonica i letnjih vežbališta. O tome nema sumnje, da bi bilo najidealnije, kada bi sva društva imala svoje vežbaonice i letnja vežbališta, a osim toga i potrebne naprave za kupanje i plivanje, kao i teren za letnja taborovanja, zimsku telovežbu, skijanje itd. Tako danas imamo samo 95 sokolskih domova sa vlastitom vežbaonicom i možda toliko letnjih vežbališta. Jedan izvestan deo društava vežba po školama, neka u privatnim prostorijama, koje nisu uvek podesne za vežbanje, a većina društava uopšte nema niti vežbaonice, niti vežbališta, već su to tako zvana sezonska društva, koja započinju sa vežbom o Đurdevu.

Kad već govorimo o opštim prilikama u Savezu, onda treba da podvučemo još jedno, a to jest, da iz svega do sada navedenog jasno sledi, da kraj sadanjih prilika, gde za člana članarina godišnje iznosi oko Din 36,

jedva da se može u društvu sabrati svota od Din 3450, što je za izdržavanje i redovno poslovanje daleko premalo. Kraj sve požrtvovnosti članstva i naklonosti prijatelja Sokolstva, mnogo naša društva greaju u dugovima, koji sprečavaju redovan rad i čak ugrožavaju opstanak pojedinih jedinica. Bez većih podpora od opština, banovina i države, poput škola, tako i Sokolstvo, koje nije tečevo preduzeće, neće se moći razvijati tako, kako je želja svih nas. To su pojave, koje se čitaju iz jednogodišnjeg bilanca našeg Saveza, a koje imperativno sile sve one, koji vode ili pomažu Sokolstvo, da se u ovo duboko zamisle i da momentano samo o tome i ničim drugim posvete svoju pažnju i spremu.

No pre nego završim sa tim opštim pregledom hoću da uprem pažnju u još jednu pojavu. Od 55.473 članova i 11.258 članica redovito polazi telovežbu i prema tome vaspitava se u pravom sokolskom duhu samo 14.937 članova i 3789 članica ili 26,9%, odnosno 33,7%, dakle jedna jedna trećina. Bez obzira treba da se u svim društvima na očigled ove činjenice svuda bez razlike najstrožije primenjuje § 6. društvenih pravila, po kome se traži od svakoga člana da mora pohađati redovnu telovežbu do navršetka svoje 26 godine. Kad se ovo bude strogo

provodilo, onda će kao posledica ovakvog intenzivnog rada sam od sebe nastupiti onaj momenat, kada će naročito u starijim društvima starija braća i sestre uvideti, da imaju da budu uzorom mladima, pa njima za primer i oni pristupiti onom pravom sokolskom radu, koji bazira na neospornoj činjenici: U zdravom telu — zdravi duh! Sve bi to onda dovelo do onog idealnog vrhunca, da Sokolstvo doista odgaja i nove generacije snažne telom, krepke umom, a plemenite srcem!

Eto, time sam završio prvi period rada Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije, koji period bio je poglavito utrošen u stvaranje i fiksiranje same organizacije. Kako se vidi, možemo kazati mirne duše da smo uspešni i to preko svakoga očekivanja, jer se je Sokolstvo u našoj državi raširilo najvećim članom, pa danas svatko ko patriotski oseća, gotovo oseća potrebu da se vrsta u sokolske redove.

Ovime udareni su temelji Saveza u glavnom u organizatorskom pogledu, pa smo prema tome ispravno shvatili svoju zadaću kao i intencije onih merodavnih faktora koji su poradili na tome, da je došlo do Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije. - (Nastaviće se).

ANTE BROZOVIĆ.

Proslava 10 godišnjice oslobođenja otoka Krka

Otkriće spomen-ploče, 10 godišnjica gimnazije i razviće sokol. barjaka.

Stanovništvo, a osobito Sokolstvo otoka Krka slavilo je 24. i 26. prošloga meseca prvi svoj jubilej: 10 godišnjicu svoga oslobođenja od okupatorne italijanske vojske.

S tim najvećim istorijskim danom naših otocana, koji je proslavljen dostojanstveno i neopisivim veseljem, bilo je povezano i slavlje 10 godišnjice otvorenja krčke gimnazije i razviće barjaka Sokolskog društva Krk.

Po otpevanju drž. himni i »Predobri Bože« (istarska) i nakon govora predstavnika krčkih opština, gradova Beograda, Zagreba, Sušaka i predstavnika vlade, ovaj svečani akt bio je završen.

Dok je ovako svečano i veličanstveno raspoloženje vladalo u samom Krku, ništa manje nije vladalo ni u drugim mestima otoka, koja su istog



Povorka Sokola i građana kreće na razviće sokolskog barjaka

Slavlje 24. i 25. aprila bilo je — uz predstavnike vlasti i korporacija — više lokalnog karaktera (proslava u vezi s gimnazijom), dok je 26. bio dan opšteg narodnog veselja i slavlja.

Tog dana otušljena je glagolska misa, a za tim se je prešlo svečanom otkrivanju spomen-ploče. Po govoru predstavnika Narodne Odrbane i krčkog načelnika, uzео je reč starina brat dr. Dinko Trinajstić, dika i ponos svih Krčana, poznati borac za naše oslobođenje i ujedinjenje. Sakupljeni narod sa suzama u očima slušao je ovog sedog mladića, kako mladenačkim zanosom ocrta borbe i muke, koje su nas dovele do oslobođenja i do ovog slavlja, a na to otkriva belu mramornu ploču s Belim orlom, Karadordevom i Frankopanomovom zvezdom sa sledećim napisom:

Siri krila, Beli orle,
Nad vodama našeg mora
Zalivena bratskom krvju
Svanula je naša zora!

25. aprila 1931.

jutra nestrpljivo čekala na parobrode da ih ponesu u Krk na narodno veselje i svečano razviće sokolskog barjaka. Jedan parobrod krenuo je iz Vrbnika i Baške, a drugi sa Sušaka s tamošnjim Sokolima i br. Ganglom prema Omišlju, koji ih je dočekao u svečanom ruhu, obaviv državnim zastavama, pesmom, klicanjem, gruvanjem mužara i ogromnom masom tamošnjeg Sokolstva. Muzika je završila i parobrod se je otisnuo prema Krku s preko 200 Sokola-Omišljana, pristajući u Malinskoj, dok nije oko 11:30 stigao u Krk. Oduševljeni narod dočekao je goste raširenih ruku, otvorena srca, pesmom i poklicima Jugoslaviji, Kralju, Prestolonasledniku, Sokolstvu i br. Ganglu. Po izlasku iz parobroda br. E. Gangla pozdravio je starešina Sokola krčkog br. dr. Lucić, a naraštajka s. Nakić predala mu je uz prigodnu deklamaciju prekrasnu kitu cveća.

Zatim je veličanstvena povorka krenula u mesto, gde se je imao oba-



Počasna tribina sa predstavnicima Saveza i župe za vreme razvića barjaka.

PUTEVI i CILJEVI

SAVEZA SOKOLA
KRALJEVINE
JUGOSLAVIJE

AUTENTIČAN TEKST

ODOBRILA I. REDOVNA
GLAVNA SKUPŠTINA
29. III. 1931. U BEOGRADU

CENA U TVRDOM POVEZU
8 DIN

Knjiga izašla je u nakladi
JUGOSLOVENSKE
SOKOLSKJE MATICE
LJUBLJANA (Narodni dom)

viti svečan čin ravića sokolskog barjaka.

Starešina br. dr. Lučić zahvaljuje se na učestvovanju predstavnicima vlade, vojske, bana, naše prestonice Beograda i grada Zagreba, Saveza SKJ i t. d. Govori nadalje o novom sokolskom barjaku i obećaje, da će »njime ići uzduž i popreko otoka, da osniva sokolska društva i sokolske čete«. Predaje reč br. Enehlbertu Ganglu, kumu barjaka, koji govori — na samo njemu svojstven način — iz dužine duše i otvorena srca, o sokolskoj ideologiji, a među ostalim kaže i ove značajne, muzeve i sokolske reči, da na pravom mestu i u pravi čas odbije i odbaci sa Sokolstva gadne klevete, koje se svaljuju na današnje naše Sokolstvo: »... Nas u našem sokolskom radu vodi lepota duše i srca, dobrota, zdravlje i veselje, ljubav prema slabijim i potlačenim, ona ista ljubav radi koje je i Spasitelj Isus bio razapet na križ, a samo iz ljubavi prema čovečanstvu i prema potlačenima. Ko tako misli i radi, i čije su to ideje vodile ne može biti bez Boga i bez vere. Ko drukčije o Sokolstvu misli i govori, taj nesramno laže...« Ove su reči izazvale aplauz sviju prisutnih, a moglo se je videti i suznih očiju. Muzika je intonirala državnu himnu, a zatim br. Lučić zaključuje ovu slavu poklicima Kralju, Prestolonasledniku, Jugoslaviji i Sokolstvu.

Zatim se je formirala povorka s tri glazbe i sokolskim barjaci na čelu, koja je prodefilovala pred predstavnicima vlade, Saveza SKJ, gradova i raznih korporacija. U povorci su se uz ostale osobito isticali članice Sokolskog društva Omišalj, u svojim živopisnim narodnim nošnjama.

Popodne održala se je javna vežba sviju sokolskih kategorija. Osobito su se istakle vežbe naraštajaca i vežbe veslima, sastavljene po uzoru na sokolskom tehničaru br. M. Borasu, koje su na opšte divljenje izvele članice Sokolskog društva Baška.

Iza toga nastala je vrlo animirana narodna veselica i igranka, koja je potrajala duboko u noć. Time je program ovog jubileja i svečanosti oko razvicia sokolskog barjaka bio ispunjen.

Narodno veselje bilo je neopisivo: veselili su se svojoj sreći, svojoj lepoj domovini, svojoj slobodi i Sokolstvu, koje se neverovatno naglo širi i razvija na ovom lepom ostrvu.

Sirene su na parobrodima zaživile, narod se je skupio na palubama brodova da se vrati svojim domovima, osokoljen novim životnim i nacionalnim porivima, nadahnut novim dokazima uzvišene sokolske misli, ljubavi, discipline i samopregora. — Tomo Kraljić.

nu, starešina Sokolske župe Sušak-Rijeka br. Ivo Polić. Govori o uzvišenim sokolskim idealima i kiti razvijeni sokolski barjak sa sledećim rečima: »... Još razviciu ni jednog barjaka u našoj župi nisam se toliko veselio kao tebi. Zato, dragi barjače, kitim te ovim svezim cvećem, koje je sabrala nepoznata ruka, iz nepoznatog kraja, i moli te da je ne zaboraviš...«

Ove su reči izazvale frentičan aplauz sviju prisutnih, a moglo se je videti i suznih očiju. Muzika je intonirala državnu himnu, a zatim br. Lučić zaključuje ovu slavu poklicima Kralju, Prestolonasledniku, Jugoslaviji i Sokolstvu.

Zatim se je formirala povorka s tri glazbe i sokolskim barjaci na čelu, koja je prodefilovala pred predstavnicima vlade, Saveza SKJ, gradova i raznih korporacija. U povorci su se uz ostale osobito isticali članice Sokolskog društva Omišalj, u svojim živopisnim narodnim nošnjama.

Popodne održala se je javna vežba sviju sokolskih kategorija. Osobito su se istakle vežbe naraštajaca i vežbe veslima, sastavljene po uzoru na sokolskom tehničaru br. M. Borasu, koje su na opšte divljenje izvele članice Sokolskog društva Baška.

Iza toga nastala je vrlo animirana narodna veselica i igranka, koja je potrajala duboko u noć. Time je program ovog jubileja i svečanosti oko razvicia sokolskog barjaka bio ispunjen.

Narodno veselje bilo je neopisivo: veselili su se svojoj sreći, svojoj lepoj domovini, svojoj slobodi i Sokolstvu, koje se neverovatno naglo širi i razvija na ovom lepom ostrvu.

Sirene su na parobrodima zaživile, narod se je skupio na palubama brodova da se vrati svojim domovima, osokoljen novim životnim i nacionalnim porivima, nadahnut novim dokazima uzvišene sokolske misli, ljubavi, discipline i samopregora. — Tomo Kraljić.

KNJIGE I LISTOVI

GIMNASTIKA.

Izašla je 9. sveska »Gimnastike«, lista za telesnu kulturu, koji izdaje brat Milan Janković u Zagrebu (Gajeva 51/1.). Svaki svezak donosi originalne vežbe za manje sokolske priredbe, sa tekstom, muzikom i slikama. Sadržaj ovog sveska je sledeći: »Valcerov ples« po muzici Chopin op. 34. br. 1. Valse brillant (sastavili Milan Janković i Stjepan Han), »Oj letni sivi Sokole« (M. Janković), »Vežbe za odvođenje krvi« (Vladimir Janković), »Zajedničke proste vežbe za dečake i devojčice u IV. i višim godištim osnovne škole« (Nikola Bjelovarac), »Laka atletika« (M. Dobrin), Kronika. Godišnja pretplata iznosi Din 200, pojedini broj Din 20, za prednjake pretplaćenih sokolskih društava cena

je broju Din 10. Redakcija lista daje i sve upute i savete gimnastičko-sportskog karaktera, pa i vežbe u koliko ih ima, a nisu još izašle, svim svojim pretplatnicima badava. List svim društvima i prednjacima najtoplije preporučujemo.

PRAVILA ZA ODOBJKU.

Načelnstvo Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije propisalo je odbojku kao obaveznu igru za takmičenja u društvima, župama i za prvenstvo Saveza za sve kategorije muškog i ženskog naraštaja, te članova i članica. Zato je uredništvo »Gimnastike« izdalo pravila za odbojku, koja je preveo po američkom tekstu brat Vladimir Janković. Pravila su jasno izrađena te pružaju svakom opširan pregled igre. Mogu se dobiti kod uredništva »Gimnastike« (Zagreb, Gajeva ulica 51/1.) uz cenu od 3 Din, stalni pretplatnici »Gimnastike« dobiju ih besplatno kao prilog 10. sveska.

IZ ŽUPA I DRUŠTAVA

Župa Beograd

SOKOLSKO DRUŠTVO BEOGRAD IV.

† Brat Dragutin Popović.

Dne 15. aprila o. g. umro je brat Dragutin Popović, bivši upravnik drž. pošte na Čukarici i blagajnik našega društva.

Pokojni brat Popović bio veoma revnostan, dobar i agilan Soko i stoga naročito cenjen od našega društva. Društvo je veoma žalilo što je službenim premeštajem bilo lišeno njegove saradnje, a danas ono u toliko više žali, što ga nemila smrt otrže za uvek iz sokolskih redova.

U znak svog priznanja društvo je odlučilo da pokojnog brata Popovića svojim prilogom od dinara 500 upiše kao dobrotvora u fond za podizanje sokolskog doma na Čukarici. Uvereni smo, da ćemo se ovim načinom najbolje odužiti seni pokojnika, da ćemo tim živim spomenikom očuvati trajnu uspomenu na njega i da ćemo tim načinom pomoći sokolskoj stvari, čiju je ideju i on sam širio i razvijao.

Neka je pokojnom bratu Popoviću večan pomen među nama, a laka zemlja koja ga krije!

SOKOLSKO DRUŠTVO SREMSKA MITROVICA.

Sokolsko društvo Sremska Mitrovica priredilo je dne 18. aprila o. g. akademiju sa obilnim programom. Program se u svima tačkama odlikovao te je bio pohvaljen preko dnevne štampe, a također i dva izaslanika župe u svemu su izrazili svoje zadovoljstvo na postignutom uspehu. Pored vežbi, bilo je i jedno predavanje brata prosvetara sa temom: »Vaspitanje dece kroz Soko.« Kao novina u ovome društvu jeste i početak rada diletantske sekcije, koja je na ovoj akademiji istupila sa jednim pozorišnim komadom, koji je odigran na opšte zadovoljstvo.

Društvo je također održalo tro-nedeljni prednjački tečaj sa 11 članova i članica. Predavači u ovome tečaju bili su: brat starešina dr. Vladislav

Hanosek, prosvetar Nikolić Dragoljub, tajnik Teodor Čerevicki, načelnik Đalić Mile, društveni prednjak Mitar Vitojević, tajnik prosvetnog odbora Žika Nikolić i član prosvetnog odbora Milan Perencević.

Ispit je obavljen 26. i 27. aprila u prisustvu izaslanika župe br. Ivo Habuneka. Ispitu su pristupili 9 kandidata, od kojih su odlično sposobni za društvenog prednjaka: Đalić Mile, Nikolić Žika i Vukmir Jelka, a kao sposobni za društvenog prednjaka proglašeni su: Dušić Radomir, Georgijević Svetozar, Košpenda Stojan, Petrić Živan, Zavišić Paja i Žarković Drena.

Svi kandidati pokazali su dobru volju i smisao za sokolski rad, radi čega ih je i starešina društva i izaslanik župe pohvalio lepim govorom.

Župa Bjelovar

SOKOLSKO DRUŠTVO PODR. SLATINA.

Na 26. marta o. g. obišao je naše društvo zamenik župskoga načelnika brat Tatalović.

Brat Tatalović je pregledao kategorije, osvedočio se o radu društva i ispravio, što ga je u glavnom i rukovodio k nama, proste vežbe za župski slet.

Društvo redovito radi i to sve kategorije. Uspeh nije onakav kakav bi trebao biti, a što je za žaljenje i što ne utiče povoljno ni na same vežbače to je, da od 1. decembra pa do danas društvo nije održalo apsolutno nikakvu priredbu.

Muške kategorije uspešno rade, a naraštaj muški, osnutkom naučničkog oteka, porastao je od 15 na 35. Ženske kategorije su nam opale. Uzaludan je trud i nastojanje načelnice s. A. Borovac, kada u vežbaoni ima svega 5 članica i 4 naraštajke, a u građanskoj školi, neću preteravati ako velim, da ima oko 40—50. učenica, a svega su 2 učlanjene u sokolski naraštaj.

Kako su nastali lepši dani započeo je i intenzivniji rad, jer u našoj

vežbaoni — osnovnoj školi — iz higijenskih razloga nije moglo vežbati više od 12—14 vežbača.

Kada nam bude uspelo sagraditi na već kupljenom gradilištu dom, mislim, da će i rad u našem društvu biti još bolji i uspešniji.

SOKOLSKA ČETA GORNJI MIHO-LJAC.

Četa je održala na 19. marta akademiju, koja je moralno i materijalno, obzirom na današnju krizu, dobro uspeła.

Akademija je održana u osnovnoj školi, a otvorio ju je starešina čete pozdravnim govorom. Zatim je tajnik Sokolskog društva Podr. Slatina prikazao kratko sokolske dužnosti i pozvao prisutne da ustraju u radu. Proste vežbe odvežbane su dobro, a da četa tako uspešno radi i pokazuje sve bolji napredak, zasluga je četnog načelnika učitelja brata Avirovića.

Kao gosti nastupili su članovi iz Slatine sa »petkom« i na ruči, te članice sa prostim vežbama za župski slet.

Članovi čete odvežbali su četne i župске proste vežbe skladno. Deca muška i ženska, odevena u lepo slavonsko narodno odelo, sa mnogo razumevanja izvela su svoje proste vežbe.

Župa Celje

ZUPNI ZLET V CELJU DNE 28. IN 29. JUNIJA 1931.

Sokolska župa Celje priredi na Vidovo in 29. junija dvodnevni župni zlet na Glaziji.

Prvi dan se bodo vršile tekme članov, članic in naraštajaca. Dopoldne bo na Glaziji velika Vidovdanska proslava, popoldne nadaljevanje tekem, zvečer akademija. Za akademijo so že sedaj nekatera društva prijavila lepe točke. Drugi dan, je glavni zletni dan. Dopoldne bodo skušnje za popoldanski nastop, po skušnjah povorka, popoldne javni nastop. Župa je poslala vsem učlanjenim društvom in četam vprašalne pole glede udeležbe na zletu.

Lanski župni zlet je v vsakem oziru krasno uspeł. Do danes se je pa število edinic v župi pomnožilo za 126 odstotkov. To dejstvo govori dovolj razločno, da se obeta Celju sokolska manifestacija, prireditelj, kakršne še Celje ni videlo.

Vse edinice prostrane Sokolske župe Celje so marljivo na delu in tekmujejo med seboj, katera bo na zletu najbolje zastopala. Zelimo, da bi sleherno župno društvo postavilo na zletišče vse kar zmore. Ako se bo to zgodilo, je zagotovljen popoln uspeh.

Zletni odbor je že pred 14 dnevi razposlal vsem društvom in raznim krajem v župi predzletne lepake, ki opozarjajo občinstvo na velike sokolske dni v Celju.

SOKOLSKO DRUŠTVO ŠOŠTANJ.

Sokolsko društvo Šoštanj je zelo delavno. 28. februarja je prvi nastopil društveni salonski orkester pod vodstvom br. Kovitzkyja. Izvajal je tudi težje skladbe v splošno zadovoljstvo. 14. in 15. marca so naši marljivi diletantje nastopili v lepi burki »Njen korporal«. V režiji br. Robinščaka so igro podali prav dobro ter zbujali salve smeha. Od 15. do 21. marca se je vršil prednjački tečaj, ki ga je vodil župni prednjak br. Burja, ki je tudi predaval o telovadnem sestavu. Dru-

IZ SAVEZA SKJ

Materinski dan i Sokolice

Jugoslovenski ženski savez priredio je u nedelju, dne 10. o. m., po čitavo državi materinski dan. — Pozivamo stoga sve sestre, da ženskim udruženjima, koja organizuju održanje toga dana, pomažu u svim priredbama i neka svojom saradnjom osiguraju materinskom danu što bolji uspeh. Ne odrecite nikakovu pomoć, za koju bi vas zamolile prirediteljice toga dana! Pomislimo na svoje majke sa ljub-

bavljju srca i blagom uspomenom! Zdravo!

Sud časti

Brat Lovrć Lujo, član starešinstva Sokolske župe Beograd, presudom su da časti Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije od 15. aprila 1931. godine kažnjen je kaznom ukora zbog nanete povrede časti bratu Kneževiću R. Stvanu, članu uprave Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije.

KRONIKA

Nemačka visoka škola za telesne vežbe u Berlinu

Poznata Nemačka visoka škola za telesne vežbe (Hochschule für Leibesübungen) u Berlinu nije više priznata od pruske vlade kao zavod jednak ostalim visokim školama, odn. univerzitetu. Prusko ministarstvo za znanost, umetnost i narodno prosvetivanje zabranilo je univerzitetским profesorima da se prime položaja rektora na ovoj visokoj školi.

Iz radničkog telovežbačkog pokreta u ČSR

Čehoslovački savez radničkih telovežbačkih društva (DTJ) imaće svoju glavnu skupštinu na jesen ove godine. Skupštini će biti stavljen predlog, da se radnička olimpijada, koja bi trebala da bude god. 1933., odloži zbog slabih privrednih prilika za 1934. godinu. Ove godine započela je jaka agitacija, da se pripadnici radničkih telovežbačkih društava organizuju u čehoslovačkoj socijalno-demokratskoj partiji. — Krajem 1929. god. brojio je savez 61.498 članova.

Cilj nemačkog turnersiva

Pretsedništvo nemačkog turnerskog saveza proglasilo je, da je cilj turnerskih društava gajeenje telovežbe kao sredstva za postignuće telesne i moralne snage nemačkog naroda i za ojačanje njegovog viteškog mišljenja. Svaka partijska politika je isključena.

Telovežba u Beču

Statistički ured bečke opštine izdao je statistiku za god. 1929., u kojoj prikazuje i rad telovežbačkih društava. U društvima nemačko nacionalnog turnerstva vežbalo je 5764 dece, 1940 naraštaja, 4643 člana i 3277 članica. U društvima hrišćansko socijalnih turnera vežbalo je 4757 dece, 2687 naraštaja, 1635 vežbača i 1895 vežbačica. U radničkim telovežbačkim društvima bilo je 7917 dece, 3354 naraštaja, 3284 vežbača i 4303 vežbačice. Dalje statistika prikazuje, da u Beču ima 1.729.000 Nemaca, 78.300 Čehoslovaka i 39.900 pripadnika drugih naroda. Broj članstva svih bečkih telovežbačkih društava iznosi 57.410. Od toga pripada nemačko-nacionalnim turnerima 18.541, hrišćansko-socijalnim 12.902, nemačko-liberalnim 501, socijalno-demokratskim 19.356, čehoslovačkim sokolskim društvima 2002.

SOKOLSKO DRUŠTVO VAREŠ-MAJDAN

treba jednog iskusnijeg prednjaka sa prednjačkim ispitom, koji je sposoban da vodi novo osnovano društvo.

Namještenje je osigurano, a dolaze u obzir samo električari. Zarada, kao i uvjeti za život vrlo povoljni.

Reflektanti neka se obrate pismeno na potpisano društvo čim prije, a najdalje do konca maja o. g.



Sokolski papir

za pisma

*

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA

U svakoj je mapi 25 papira za pisma i 25 kuverata američkog formata sa sokolskim monogramom. Cena mapi 32 Din. * Narudžbe prima Jugoslovenska Sokolska Matica, Ljubljana, Narodni dom

štveni starešina br. Rejec je predaval o organizaciji SKJ, dr. Medić pa »Prva pomoć u nezdoli.« 21. je imel idejno predavanje o Sokolstvu župni starešina br. Smertnik. Tega predavanja se je udeležilo preko 200 članov in članice iz Velenja in Šoštanj.

certu so izvajali tudi dr. Schvabovo »Zlata kraljica« s spremljevanjem orkestra.

Dramski odsek ima vaje za narodno igranje »Deseti brat«, ki bo prišla posebno do veljave na našem novem odru.

specialno potrebo ustanovitve sokolskih čet na kmetih, ker so tu ob naši severni meji neobhodno potrebne. Objasnil je tudi pravilnik sokolskih čet.

V pripravljalni odbor so bili izvoljeni z županom Vukom na čelu med drugimi trgovci Korže, šolski upravitelj Jančič in učitelj Križaj.

Opaziti je bilo, da se je proti ustanovitvi Sokola vodila borba, ker so bili udeleženci zelo plašni in so izjavili, da bi jih bilo še več, ampak se boje. Sokol čaka še vedno na pravično in energično roko, ki bo preskalo ta gordijski voz. Zdravo! — S. K.

Župa Novi Sad

ZAKLJUČKI TO ŽUPE.

Sednica tehničnega odbora Sokolske župe Novi Sad održana je 25. aprila 1931. Na ovoj sednici rešeno je i zaključeno sledeće:

Načelnik župe izveštio je o dosadanjem radu načelnikstva, naročito pak o priredjenim prednjačkim tečajevima ove godine, o kojima je već bilo opširnije javljeno u »Sokolskom Glasniku« i u drugim listovima. Izveštava dalje, da je izrađen pravilnik za nadzor okružja, koji je po upravi župe odobren. Izveštava o prepisci vođenoj sa saveznim načelnikstvom u važnim tehničkim predmetima. Najzad iznosi ona društva, koja mesečne izveštaje za januar, februar i mart nisu podnela.

Izveštaj načelnika uzet je na znanje s tim, da se upućuju okružni načelnici, da upozore društva na tačno slanje mesečnih izveštaja.

U pogledu učestvovanja župe na ovogodišnjem sletu Sokolske župe Split, zaključeno je upozoriti sva društva, da do 1. maja o. g. dostave tražene podatke o broju učesnika za ovaj slet, koji će se saopštiti Sokolskoj župi Split. Na ovom sletu se neće učestvovati u utakmicama, već samo u zajedničkim vežbama članova, članica, muškog i ženskog naraštaja. Polazak na slet biće svakako 26. juna, a povratak 30. juna. Povlastica za putovanje je 75%. Ako bude dovoljan broj učesnika, prirediće se zaseban voz iz Novoga Sada. Učestvovati mogu samo ona braća i sestre, koja imaju propisanu odoru, ili narodnu nošnju. Legitimacije za povlastice dobije okružni načelnik, koji će ove izdati društvima i koji će garantovati da će svaki prijavljeni učesnik sleta imati odoru.

Župske utakmice održaće se 13. juna za naraštaj, a 14. juna o. g. za članstvo u Subotici. Ove utakmice biće samo utakmice odeljenja odnosno vrsta. Utakmice u igri »odbojica«, održaće se septembra meseca, a dan određić se kasnije. Prijave za ove utakmice imaju se dostaviti načelniku župe najkasnije do 20. maja 1931. — Okružni načelnici podneće do 10. maja načelnikstvu župe predloge za sudije za ove utakmice, koje će tehnički odbor rasporediti.

Okružni sletovi održaće se: za novosadsko okružje 24. maja u Titulu; za somborsko okružje 24. maja u Apatinu; za subotičko okružje 31. maja u Kuli. Kako starobečejsko okružje nije podnelo predlog, to se zaključuje, da se okružni slet ovog okružja priredi 7. juna u St. Beču. Svi okružni sletovi prirediće se bez utakmica. Društva su dužna da na ovim sletovima učestvuju u što većem broju, naročito pak braća i sestre vežbači i vežbačice, da bi se tako ustanovila spremna, sposobnost i snaga okružja. Na svakom okružnom sletu biće prisutan izaslanik načelnikstva i tehničkog odbora župe radi kontrole. Okružni načelnici nastoje, da u tehničkom pogledu ovi sletovi uspeju i da upozore društva, na vršenje svoje dužnosti i na disciplinu.

Svako društvo mora ove godine prirediti javnu vežbu, pa ako samo nije kadro to izvesti, onda uz pomoć susednog društva, t. j. društva će se pomagati u ovim priredbama. Okružni načelnici kontroliraće, da li je ovaj zaključak izvršen.

Za savezni tečaj za atletiku u Zagrebu od 8.—14. maja, određeni su brat Ziličić Zarko i sestra Koledin Andrija iz Novoga Sada.

Zaključeno je da se učestvuje u izbornim utakmicama u Ljubljani 10. maja o. g. za učestvovanje na međunarodnim utakmicama u Parizu sam dva atletičara, ako isti budu spremni za ove utakmice, što će ustanoviti načelnikstvo župe.

U smislu propisanog programa rada za o. g. bezuslovno se ima uvesti vežbanje u plivanje i skakanje u vodu; stoga se naređuje onim bratskim društvima, kojima je to moguće i imaju za to pogodan teren, da otpočnu sa ovom vrstom vežbanja sa sezonom kupanja, da bi se vežbači-plivači mogli spremati i trenirati za utakmice župske i savezne.

Izleti i pešačenja se moraju uvesti kako to propisuje program rada, ali kako su društva sada zaposlena oko priredivanja okružnih sletova, utakmica i učestvovanja na sletu u Splitu, a preko leta biće zaposlena sa plivanjem, to će se ovi izleti vršiti na jesen, kada će i vreme biti za to pogodnije.

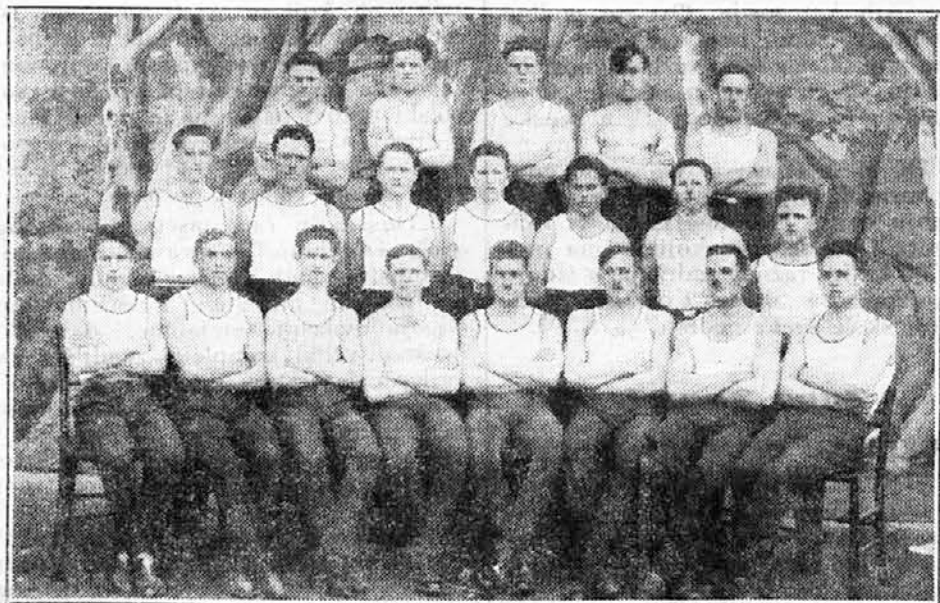
U pogledu letovanja i taborenja župe, zatražiće načelnikstvo župe podatke za eventualno letovanje u pri-

PRVA SRPСКА PARNA PIVARA

ЂОРЂЕ ВАЈФЕРТ А. Д. У БЕОГРАДУ

производи своја чувена пива бело „Експорт“ и црно „Св. Ђорђе“ која се продају у бурадима и флашама

Телефони пиваре 355 и 3410 • Телефон стоваришта у Београду 582



Vežbači Sokolskog društva Šoštanj

Naši naraščajniki so nam zaigrali in zapeli 29. marca »Čudežne gosli« igrano s petjem in plesom. Vse priznanje moram izreči sestram, ki so imele mnogo truda, da je igra tako lepo uspela. Pevski odsek pod vodstvom br. Vrečaja neumorno je vadil za prvi nastop, ki je bil 3. maja. Na tem kon-

Vsi telovadni oddelki pa pridno vadijo za letni nastop, ki bo 7. junija na dvorišču osnovne šole. Sodelovali bosta tudi sokolski društvi Velenje in Smartno. Želim, da bi društveno delovanje napredovalo in da bi se ga udeleževali vsi, ki jim je na srečo razvoju jugoslovenske sokolske misli.

Župa Maribor

SOKOLSKO DRUŠTVO DOLNJA LENDAVA.

Naše Sokolsko društvo je priredilo dne 12. aprila v hotelu »Krona« telovadno akademijo.

Pred mnogobrojnim občinstvom, članstvom, naraščajem in deco je v

cej preproste vaje precizno in točno. Vidi se, da se hoče pričeti na trdnem temelju. Izmed ženskih oddelkov so zlasti članice pokazale, da so kos težjim komadom. Izvajale so »Gimnastični ples« in »Ples Turkinja« elastično in v popolnem ritmu. K uspehu akademije so mnogo pripomogli tudi vojak i tukajšnje čete, ki so nastopili z vajami s puško.



Vežbači i vežbačice na akademiji od 12. aprila o. g.

krasno zasnovanem govoru obrazložil brat starosta Šikić pomen in cilj Sokolstva, zlasti še tukaj v Lendavi — na severni meji naše lepe Jugoslavije. Zaključil je svoj govor s trikratnim »Zdravo« na starešino Sokola kraljevine Jugoslavije Nj. Vis. prestolonasledniku Petru.

Nato se je začel izvajati program, ki je bil zelo obširen. Vsaka točka je izzvala v občinstvu novo navdušenje, ki se je vedno bolj stopnjevalo. Opazili smo strog red in disciplino v vseh oddelkih. Le na ta način je bilo mogoče izvesti ves spored tako brezhibno brez vsakih presledkov. Vaditeljski zbor je pokazal lepe zmožnosti in je porok, da se bo telovadba lepo razvijala. Moški oddelki so izvajali pre-

Sokolsko društvo Dolnja Lendava lahko mirno gleda v bodočnost, dasi ravno se nahaja tik ob severni meji države. Prva akademija je pokazala, da je vodstvo Sokola v rokah delavnih in preizkušenih sokolskih delavcev. Edino z mirnim in smotrenim delom se bo lahko sokolska misel zanesla v sleherni vas.

Zvečer se je vršil poslovljni večer na čast bratom, ki gredo k vojakom. Brat starosta je ponovno pozival odhajajoče brate, da čuvajo sokolske nauke kot svetlinje in se po njih ravna. V imenu Sokolov-rekrutov se je od bratov in sester poslovil neumoren vaditelj br. Simonka. Objubil je, da bo njih prva pot, ko odslužijo vojake, vodila zopet v telovadnico.

SOKOLSKI SESTANEK V CIRKOVCIH PRI PTUJU.

V nedeljo dne 22. marca se je vršil v tukajšnji šoli sestanek v svrhu ustanovitve Sokolske čete za Cirkovce in okoliške vasi. Prisotnih je bilo okoli 60 mladeničev in starejših mož, med njimi tudi cirkovski župan.

Sestanek je otvoril šolski upravitelj br. Jančič Ivo, pozdravil prisotne,

med njimi tudi delegata Sokolskega društva Ptuj, starosta br. dr. Salamuna in prosvetarja br. Sestana. Nato je v kratkih besedah razložil zgodovinski postanek Sokola in potrebo njegove ustanovitve v Cirkovcih. Dr. Salamun je pozdravil zbor v imenu župe in matičnega društva, dal nekaj praktičnih mišljajev za vodstvo čete in v prav lepih besedah govoril o etičnem pomenu Sokola. Br. Sestan je poudarjal

morskom kraju, pa će se prema tome u idućoj sednici o ovome raspravljati. Kako je u vezi s tim načelnik Sokolskog društva Subotica predlagao, da se letovanje naraštaja, skupčano sa jednim prednjačkim tečajem, priredi u Subotici na Palicu, to je isti pozvan, da o ovome podnese tačan i iscrpan predlog za iduću sednicu tehničkog odbora.

Molbe kandidata za polaganje župskog prednjačkog ispita, imaju se do 20. maja 1931. podneti načelnikstvu župe.

SOKOLSKO DRUŠTVO ĐURĐEVO

† Brat Branko Kostić.

Ovdašnje mlado društvo izgubilo je 20. aprila o. g. jednog od najvrednijih i najagilnijih svojih članova. Neumitna smrt i ovoga puta stegla je u svoj hladni zagrljaj najboljeg među



† Brat Branko Kostić

najboljima, najlepšeg među najlepšima, otevi nam iz sokolskih redova jednog mladog i vrednog člana. Dva dana pred svoj 21. rođendan umro nam je dragi brat Kostić. Već od 1. razreda gimnazije pa sve do svoje smrti bio je oduševljen član Sokola, gde je uvek bio smatran odličnim članom u svakom pogledu. Na početku svojih pravnih studija zadobio je tešku bolest, s kojom se divovskom snagom njegovo mlado i snažno telo borilo pune 2 godine. Zbog bolesti koja je podmuklo nagrizala njegov mladi organizam, prekinuo je studije da kod svojih viditelja potraži odmora i leka. Umesto apsolutnoga mira njegov neobično bujan temperament, pun životne snage nije mogao da ga odvoji od rada na kulturnom polju među svojim narodom. Svom snagom i ljubavlju svoje mlade sokolske duše među prvima je poradio na osnivanju Sokolskog društva u Đurđevu i što društvo danas postoji velika zasluga pripada njemu. Od osnivanja društva sa retkom voljom i neobičnom ljubavlju vršio je dužnost društvenog tajnika, rađajući na širenju sokolske i jugoslovenske misli u širokim slojevima naroda. Tu dužnost vršio je sve do časa kada se ugasio njegov mladi i plemeniti život. Vrlo lepe spolačnosti, divno razvijen, neobično pametan i duhovit, bio je omiljen u svakome društvu, svi su ga jako voleli i cenili i baš zbog toga svakoga je bolno dirnula vest o njegovoj pretrajanoj smrti. To se videlo i po pratnji na koju je pohađao i staro i mlado, celo Sokolsko društvo u odorama, da isprati do večne kuće svoga dragoga brata, odličnog Sokola, vrednog druga i prijatelja. Sa veoma lepim i dirljivim govorima oprostili su se sa bratom Brankom u ime Sokolskog društva Đurđevo i prijatelja brat Velimir Popović i brat starešina Marko Jankahidac. Večna slava Sokolu bratu Branku! — V. C.

SOKOLSKO DRUŠTVO ILOK.

Na 1. dan pravoslavnog Uskrsa priredilo je ovo Sokolsko društvo akademiju, koja je podjednako i prvi javni društveni nastup.

Program se sastojao od prostih vežaba, vežaba na spravama, skupina i piramida. Iločani dali su svoj dobar sud o izvedbi programa, a susedna »Jugoslavenska Straža«, koja izlazi u Palanki, ističe povodom ove akademije u opširnom članku vidne rezultate rada našega društva.

Program je započeo muškim zborom »Hajte braćo«. Zatim su deca ženska, pa muška u neprekidnom dečjem veselju odlično izvela svoje dečije igre. Za njima ženski naraštaj građanske škole, pa odlični muški naraštaj poljoprivredne škole pokazao

na prvom nastupu potpuni smisao za preciznu izvedbu prostih vežba. Ženska osmica, pri čarobnoj iluminaciji, zadovoljila je gledaoce vrlo dobro, jer je izvedena s razumevanjem i shvaćanjem, sa disciplinom i gracioznošću. Skupine vežbača vrlo su dobra stvar. One traže hitrinu i posebnu disciplinu. Naši vežbači dobro su u tome uspeli, pa bi bilo poželjno, da i u buduće ovako izlaze. Vežbači na vratilu (preči) i razboju (ručni) pokazali su, da su elita tehnike našega društva, pa bi mogli bez skrupula i na utakmice.

Za moralnim uspehom nije zaostao ni materijalni, jer je građanstvo, svesno svojih dužnosti, napunilo dvoranu. Braća i sestre, brat načelnik Antonijević kao i sestra načelnica Kopčok, uložili su mnogo truda, da osvetljaju lice svojim prvim nastupom, a uprava i odbor sretni su, što vide u njima duboko usadenu sokolsku misao, koja će stvoriti jaku volju za daljnji rad.

Napominjemo podjednako, da je ovo društvo razdelilo rad u više sekcija: tehničku, predavačku, pevačku, glumačku, muzičku, prašku i izletničku. Sve sekcije rade i prikupljaju materijal, kojim će u buduću nastupiti, pa će tako kultura tela i duha naših Sokolova da teži sokolskom idealu: »Zdrav duh u zdravom telu«. — M.

OSNUTAK SOKOLSKOG DRUŠTVA TORŽE.

Na uspešnom zboru građana Torže, održanom 26. aprila o. g., osnovano je Sokolsko društvo Torža. Ovom osnivanju bio je prisutan izaslanik bratske župe iz Novoga Sada br. dr. Vladimir Šujica. Na skupu aklamacijom izabrana je sledeća uprava: starešina br. dr. Aleksa Radović, zam. starešine br. Doka Simeunović, tajnik br. Pavle Kvačić, prosvetar br. Srđislav Petrović, načelnik br. Slavko Marić, zam. načelnika br. Adam Peč, blagajnik br. Slobodan Petrović.

Za odbornike izabrani su viđeni građani i građanke Torže.

Sa zbora poslani su pozdravni telegrami starešinstvu Saveza i starešinstvu župe Novi Sad. Izveštaj o osnivanju sa listom uprave poslan je upravi župe na odobrenje.

Društvo je već počelo upisivanjem članova. P. K.

Župa Osijek

BRATSKIM DRUŠTVIMA SOKOLSKE ŽUPE OSIJEKI!

Upozoravaju se bratska društva da sve svoje izveštaje, osim članaka, unapred šalju direktno prosvetnom odboru župe (novinskom otku), a koje će zatim ovaj, središnji ih za štampu, sam dostavljati našem uredništvu. Prema tome uredništvo »Sok. Gl.« neće unapred objavljivati nijedan izveštaj, koji bi mu bio od društava ove župe direktno dostavljen.

UREDNIŠTVO.

Župa Skoplje

SOKOLSKO DRUŠTVO SKOPLJE.

26. aprila t. g. obavili su se društveni prednjački ispiti. Kandidati podeljeni su u dve grupe. Od prve grupe položilo je 6 kandidata i to sa odličnim uspehom br. Borivoje Blagojević, sa vrlo dobrim uspehom br. Panajot Pelenaković, sa dobrim uspehom br. Čedomir Jović, Mitko Radulović, Jovan Dimitrijević i Milivoj Budimir. Odlučeno je da druga grupa kandidata polaže ispite u jesen t. g. A. V. S.

Župa Sušak - Rijeka

SOKOLSKA ČETA U VRHOVINAMA.

Dana 22. marta o. g. održan je sastanak seljačke omladine u Vrhovinama, na kome je bilo preko stotinu posetilaca, te je tom prilikom osnovana Sokolska četa u Vrhovinama, koja ima stajati pod zaštitom Sokolskog društva Otočac, kao njegovo odeljenje.

Na tome sastanku, gde je oduševljenje ovog nacionalnog seljačkog sveta došlo do kulminacije, bili su izaslanici Sokolskog društva Otočac sa starešinom istog društva br. dr. Brankom Vićem Dordem.

Svi prisutni saslušavši govore o zadaci i svrhi Sokolstva u našem nacionalnom i državnom životu, jednoglasno su zaključili, da se osnuje Sokolska četa u Vrhovinama i svi su od-

Telefon št. 2312
Račun pošt. hran. 10.761

UČITELJSKA TISKARNA LJUBLJANA, FRANČIŠKANSKA ULICA

JE NAJMODERNEJE UREJENA I IZVRŠUJE VSA TISKARSKA DELA OD NAJPREPROSTEJIH DO NAJMODERNEJŠIH

Tiska šolske, mladinske, leposlovne i znanstvene knjige; ilustrirane knjige v enobarvnem ali večbarvnem tisku; brošure in knjige v vseh nakladah, časopise, revije in mladinske liste. Okusna uprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov

LASTNA TVORNIKA ŠOLSKIH ZVEZKOV

mah u tu četvrt pristupili kao članovi. Predloženo je župi Sušak-Rijeka da imenuje za starešinu br. Tošu Delića, za zamenika starešine br. Nenadić Petra, za načelnika br. Srdić Stjepu, za tajnika br. Delić Jovu, za blagajnika br. Bogdanovića Mišu, dva revizora Stojanović Spasu i Zorić Grgu, svi iz Vrhovine, te je odmah izabran prednjački zbor, u koji su ušla braća Srdić Momčilo, Bogdanović Miloš, Zorić Grga, Radić Vajica i Narančić Mišo.

Sa skupštine je oduševljeno pozdravljen starešina Saveza, Nj. Vis. Prestolonaslednik Petar, prvi zamenik starešine br. Gangl i starešina župe Sušak-Rijeka br. Ivo Polić. — Četa je počela odmah sa radom.

SOKOLSKO DRUŠTVO GRAČAC.

Posle donošenja zakona o Sokolu kraljevine Jugoslavije poveljena je akcija, da se Soko osnuje i u Gračacu. — Uspeh je za mesne prilike bio vanredan, tako da sada ima članova 273, podmlatka 84, naraštaja 55.

Na širenju sokolske ideje i organizacije, pored ostalih članova, radio je naročito starešina br. Miloš Mandić, paroh i vrlo agilni tajnik Nikola Gvočka, sudbeni oficijal. Kako nije bilo zgodne prostorije za vežbanje, upotrebljena je za istu jedna soba građanske škole. U prvo vreme svake subote načelnik tehničkog odelu u Gospiću dolazio je u Gračac na poziv društva, davao potrebne upute i vežbao članove. Kasnije se preselio jedan prednjak iz Gospića u Gračac, gde je kod članova Sokola zaposlen i isti danas vežba muški naraštaj i podmladak, a s. Marija Gačeša, učiteljica, ženski. Iako je društvo počelo tako rekuć bez išta, danas već nabavlja iz vlastitih sredstava najpotrebnije sprave u vredno-

sti od nekoliko hiljada dinara. Društvo je priredilo dve zabave, od kojih je kako moralni tako i materijalni uspeh bio velik. Jedna od najbolje uspehli posećenih zabava bila je Svetosavska beseda, koju je Sokolsko društvo priredilo dne 1. februara. — Program zabave bio je vrlo biran. Osobita je zasluga starešine brata Miloša Mandića, da je neumornim vežbanjem mešoviti zbor članova umetnički otpetavao nekoliko pesama. Također je dobro uspeo i pozorišni komad »Šaran«, koji su izvodili članovi Sokola. Nakon koncertnog dela razvio se ples. Čisti prihod ulaznice bio je 3466 dinara. Osim toga stigli su i prinosi sa strane, a darovala su sledeća braća: dr. Uroš Trbojević, advokat iz Zagreba, 100 dinara, Jovo Gačeša, Zemun, 300 dinara, Janko Petrović 100 dinara, Martin Štefanić 40 dinara, Pajo Blažević 50 dinara iz Lovinca. Društvo će i nadalje nastaviti svojim radom, za koji je dobilo i priznanje od strane župe.

Okružni slet u Gračacu.

Dne 7. juna 1931. godine određen je po župi Sušak-Rijeka za okružje ličko slet u Gračacu.

Kod stvaranja ove odluke imalo se je u vidu to, da se u Lici, a naročito mestu Gračac, dobije što više oduševljenja za sokolsku ideju i da se Sokolskom društvu Gračac — po svom postanku najmlađem, a brojčano u ličkom okružju skoro najvećem — ovim načinom dađe što jači poticaj za sokolski rad.

Sokolsko društvo u Gračacu već je preduzelo sve što je potrebno da taj slet što lepše uspe, t. j. pozvalo je vojnu glazbu iz Splita, a istom sle-

tu prisustvovati će i jedan vod vojnika iz Gospića sa svojim vežbama. Društvo tako nastoji svim silama da taj slet ispane što lepše i što dostojanstvenije.

Sokolsko društvo u Gračacu očekuje, da će taj slet posetiti ne samo bratska sokolska društva iz ličkog okružja nego i ostala bratska društva župa Sušak-Rijeka i Split i t. d. Uprava.

Župa Tuzla

SOKOLSKO DRUŠTVO GRAČAC.

Zapaža se da rad ovoga društva u ovoj novoj poslovnoj godini biva sve življi. To je zato, valjda, jer su u odbor ušli ljudi iz sviju staleža, i to oni, koji pokazuju i imaju ljubavi, smisla i volje za sokolovanjem.

Za pohvalu je, da su svi nastavnici(ce) osnov. i građ. škole, njih deset na broju, svi u Soko učlanjeni, te 7 njih i aktivno učestvuju u upravi i radu društva, pa je zaželeli da i ostali, koji bi mogli, moralno i materijalno pomažu ovu našu nacionalnu ustanovu. Uopće svi pojedini funkcioneri trude se da društvo što bolje podignu. Kao prošle tako i ove godine po zaključku odbora održavaju se svake subote posla u sokolskoj čitaonici, na kojima se priređuju predavanja i zabavne večeri za članstvo.

U ovoj godini do sada je održano 12 predavanja i 3 radio-konzerta. U pripremanju predavanja ističu se br. dr. Marko Maglov, sreski lekar, Marko Popović, sveštenik, Branko Deselbruner, nast. građ. škole i Kosta Matijašević, škol. uprav. Te poučne i zabavne večeri lepo su posećivane.

Prosvetna sekcija također lepo deluje.

Načelnik brat Pavle Sečkar, nast. građ. škole i načelnica s. Leposava Popović, učit. osnov. škole pokazuju puno ljubavi i volje, za rad i nastoje da polože dobar temelj vežbačem članstvu svih kategorija. Ove je godine naročito zameran broj vežbačkog članstva: muških članova vežbača ima 22, ženskih 10; muškog naraštaja 30, a ženskog 10; muške dece 21, a ženske 15.

Da bi se članstvu omogućilo čitanje korisnih knjiga, stoji mu na raspolaganju knjige Narodne knjižnice i čitaonice i sokolske, u kojima ima preko 700 knjiga raznog sadržaja, a izdaje ih knjižničar, s. Slavica Kolaković, učit. osnov. škole svake nedelje. — K. M.

Župa Zagreb

SOKOLSKO DRUŠTVO NOVA GRADIŠKA.

Ustrajan i intenzivan rad Sokolskog društva Nova Gradiška rada iz dana u dan sve lepšim i značajnijim rezultatima na ovdašnjem delu sokolske njive. Svi ti današnji uspehi potpuno opravdavaju dosadnji rad našeg Sokolskog društva, koji je od uvek bio rukovoden isključivo sokolskim principima, kako bi se na taj način što bolje poslužilo narodnim i sokolskim interesima.

Odmah po osnutku SKJ izdalo je naše društvo štampani proglas na građanstvo, u kome ga je pozvalo, da stupi u sokolske redove, bez razlike na veru i društveni položaj: staro i mlado, muško i žensko. »Sve smo prošlo zaboravili i prešli preko njega. Soko

živi za budućnost i nikada se ne vraća starom; uvek savršenijem i boljem. Ko je do sada bio zadnji, mora biti prvi.« S tim rečima pozivalo je naše društvo novo članstvo pod sokolsko okrilje.

Ispočetka bio je odziv slab, ali s vremenom, kad su iz svesti svih onih, koji su ostali po strani, iščezle stare predrasude, kad je istinski i pravi sokolski duh gustom koprenom zaborava prekrivio nemilu prošlost, sokolski redovi naglo su se počeli jačati. Broj našeg članstva se skoro dvostručio. Sokolski rad naišao je na bolje razumevanje i potporu.

Dosadnji rad našeg Sokolskog društva najbolje je opravdalo gradsko zastupstvo, kad je, ceneći rad Sokola na fizičkom, moralnom i nacionalnom odgoju ovdašnje omladine, darovalo društvu veliki kompleks zemljišta na najlepšem mestu, za izgradnju Sokolskog doma i letnjeg vežbališta. Akcija za izgradnju doma već je započela i nadati se je, da će naše društvo kroz kratko vreme imati svoj sopstveni dom.

U junu mesecu održaće se okružni slet novogradiškog okružja na novom letnjem vežbalištu, koje će se do tog vremena urediti, a ujedno će se prilikom ovog sleta razviti društvena zastava.

U društvu je nedavno osnovana stalna sokolska prosvetna škola, u kojoj se svake nedelje održa po jedno sokolsko predavanje. Dosada je održao brat D. Novaković: »Postanak i organizacija SKJ«, brat J. Kratki: »Sokolstvo i narodna poezija« i brat O. Zastavniković: »Slovensko Sokolstvo«.

Društvo ima i svoju fanfaru, koja je prvi put istupila 30. pr. m., na dan Zrinskog i Frankopana. D—n.

Sokolsko društvo Maribor-Matica

proda celotni godbeni materijal za godbo na pihala in sicer 35 instrumentov. Proda se samo kompletno in proti takojšnemu plačilu. Cene po dogovoru

Peter Žitnik Splošno kleparstvo

Instalacija strelododov po najnovijih sistemih in kritje lesno-cementnih streh

LJUBLJANA
Ambrožev trg 9
TELEFON 31-46

Delo solidno — cene zmerne

Гранд Хотел „Петроград“

преко пута
железничке станице
БЕОГРАД

NA OTOKU LOPUDU kraj Dubrovnika, otvoren je novi Hotel Pension „Lopud Kuljevan“ sa divnim pogledom na more. Cijena potpunog pensiona sa taksama Din 65—. / Tražite prospekt!

Priporoča se najstarejša slovenska pleskarska, ličarska, sobo- in črkoslikarska delavnica

IVAN BRICelj
LJUBLJANA, Dunajska cesta 16
Sirokovna izviritev telovadnega orodja. Delo solidno, cene zmerne

»IZVOR«

veletrgovina galanterijske, nirnberške i kratke robe

SUŠAK
ŠETALIŠTE KRALJA PETRA
produljena Zvonimirova ul. 92

KLIŠEJE

vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše klišarna ST-DEU LJUBLJANA DALMATINOVA 13

Klišeje

vseh vrst, enobarvne in večbarvne izdeluje klišarna

JUGOGRAFIKA
LJUBLJANA
SV. PETRA NASIP ŠT. 23

Telefon šte. 2495

Trgovina sokolskih potrepština i krojačka dvorana

Grga Horvatek

Dobavljač Saveza Sokola kralj. Jugoslavije

ZAGREB
FRANKOPANKA ULICA 9

Izrađujem sve vrste propisanih sokolskih svečanih i vježbačkih odijela, za sve kategorije muško i žensko članstvo. Prodaja svih sokolskih potrepština uz vrlo umjerene cijene. — Robu razaslijem pouzdećem. Vanjskim društvima obavljam brzu otpremu.



Prodaja tehničkih proizvoda — društvo s o. i.

„HAMAG“
LJUBLJANA
KNAFLJEVA ULICA BR. 4

Geodetski instrumenti i pomagala
sviju vrsti.

JOS. HAFNER zavod za umjetno vezenje

LJUBLJANA, Prisojna ulica (Tabor)

(Bivši poslovođa firme Neškoda, koja je uslijed smrti vlasnika prestala da radi) Izrađujemo sokolske zastave najjeftinije po našim ili pripisanim nacrtima, obazirajući se na propise SKJ. Molimo, tražite specijalne oferte i nacрте.



INDUSTRIJA SOKOLSKIH POTREPŠTINA

Branko Palčić Zagreb, Kraljice Marije 6

Dobavljač Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije

Brzojavni naslov: „Trikotaža“ Zagreb ★ Telefon interurban 26-77

Izrađujem sve vrste sokolskih potrepština za javni i izletni nastup svih kategorija našega članstva i to tačno prema propisu Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije. Slike u originalnim bojama propisanih odijela nalaze se u knjizi „Organizacija Saveza SKJ“. — Zahtijevajte cjenike i prospekte. — Cijene vrlo umjerene, a za tačnu i solidnu izradbu jamčim.

МЕДИЋ-ЦАНКЛ

творнице уља, фирнајза, лакова и боја, друштво са о. ј. Централа у Љубљани. — Власник Франьо Медић. Творнице: Љубљана-Медводе.

Подружнице и стоваришта: МАРИБОР и НОВИ САД.

Властити домаћи производи:

Ланено уље, фирнајза, све врсте лакова, емајлно-лакастих и уљених боја. Хемијско чисте и хемијско улепшане као и обичне земљане боје свију врсти и нијанса, кистова, стакларског инт. нтл. марке „МЕРАКЛ“ за обрт, трговину и индустрију, за железнице, поморство и ваздухопловство.

ЦЕНЕ УМЕРЕНЕ.

ТАЧНА И СОЛИДНА ПОСЛУГА.

Preporučamo tvrtke, koje oglašuju u »Sokolskom Glasniku«!

JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA U LJUBLJANI

REGISTROVANA ZADRUGA S OGRANIČENIM JAMSTVOM

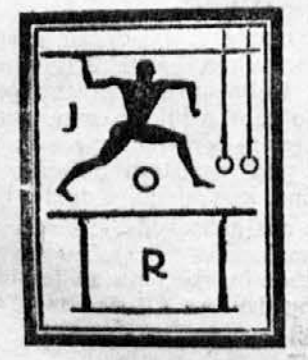
opskrbljuje u smislu člana 2. svojih pravila sve sokolske organizacije u zemlji sa svim potrepštinama, koje su potrebne za izvođenje programa i za postignuće ciljeva našeg Sokolstva. Izdaje i raspisuje tiskanice, knjige i brošure sokolsko-programatskog, uzgojnog i propagandističnog sadržaja, plakate, diplome, značke, legitimacije i muzikalije. Komisijska prodaja odora sviju kategorija

NASLOV: JUGOSLOVENSKA SOKOLSKA MATICA, LJUBLJANA, NARODNI DOM
TELEFON BROJ 25-43. — POŠTANSKO ČEKOVNI RAČUN LJUBLJANA: 13.831
ZAHTEVAJTE CENIK

Tvornica gimnastičkih i sportskih sprava

J. Oražem

Dobavljač Saveza Sokola kraljevine Jugoslavije



Ribnica, Dolenjsko

izrađuje sve sokolske vežbače sprave, opreme čitavih društvenih i školskih vežbaona, sportske potrepštine za laku atletiku, sprave za letna vežbališta, kupališta i bašče lju-ljanke, sprave za decu itd. Izrada savršena i elegantna, poslužba najsolidnija, cene najumerenije. — Ilustrovani cenik besplatno.

OSNOVANA 1881. GOD.